

**ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ,
ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

Освітньо-професійна програма Зв'язки з громадськістю
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Ступінь вищої освіти Магістр

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Тамара ЛОЗИНСЬКА

11 грудня 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **«Інформаційно-комунікаційний механізм взаємодії органів
місцевого самоврядування з територіальною громадою»**

виконала здобувач вищої освіти заочної форми навчання

Ігольник Юлія Юріївна

Керівник кваліфікаційної роботи

Ольга СЕРДЮК

Полтава – 2023 року

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні Україна як демократична правова держава активно реалізує західноєвропейський вектор зовнішньої політики та намагається інтегруватися у світовий інформаційний простір, дотримується загальновідомих європейських стандартів інформаційної діяльності державних органів, демократичних принципів їх функціонування [12]. Комунікативна взаємодія органів публічного управління з громадськістю є необхідною умовою реалізації інформаційно-комунікаційних механізмів державного управління та усунення корупції на всіх рівнях публічного управління, а також їх реалізації в умовах євроінтеграції [21] . Тому варто нагадати головну суть спілкування та згадати про форми та можливості спілкування в органах публічної влади.

Серед наукових публікацій, предметом дослідження яких стала інформаційно-комунікаційна взаємодія органів влади та територіальної громади варто відзначити роботи Л. Антонової та А. Антонова [2-4], О. Бабінової [6], Є. Бородіна [8], О. Галича [11], Дзяної та Р. Дзяного [16], І. Динника [16], Н. Драгомирецької, К. Кандагури та А. Букача [19-20], Л. Івашової та М. Івашова [22], О. Коротич [29], О. Кучабського та О. Бажинової [30], М. Лашкіної [31], Л. Муркович [34], В. Пісоцького [35], Л. Полішкевич [36], С. Тимофєєва [64], І. Чаплай [68-69], Г. Шаульської [71], С. Штурхецького [72], О. Шевченко [73] та інших. Однак особливості практичної реалізації зазначених напрацювань в конкретних органах місцевого самоврядування, в тому числі у пов'язані з викликами сьогодення, вимагають подальших розробок та деталізації, що підтверджує актуальність обраної теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими темами. Кваліфікаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт ПДАУ за темою: «Формування ефективної системи публічного управління в Україні» (номер державної реєстрації 01170003104).

Мета дослідження: вивчення стану та взаємодії з громадськістю Миргородської міської ради, її виконавчого комітету та подальша розробка

рекомендацій щодо вдосконалення функціонування її роботи за зазначеним напрямом.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети були виокремлені такі завдання:

- розкрити поняття, рівні, механізми та форми взаємодії органів місцевого самоврядування з територіальною громадою;
- дати сутнісну характеристику інформаційно-комунікаційної взаємодії органів місцевого самоврядування з територіальною громадою;
- проаналізувати рівні та форми інформаційно-комунікативної взаємодії органу місцевого самоврядування з територіальною громадою;
- встановити особливості реалізації інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії місцевої влади з територіальною громадою у умовах воєнного стану;
- запропонувати напрями діджеталізації як стратегічного напрямку розвитку інформаційно-комунікаційного механізму співпраці місцевої влади з територіальною громадою;
- окреслити можливості розвитку інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії органу місцевого самоврядування з територіальною громадою у умовах воєнного стану.

Об’єкт дослідження – сукупність теоретичних та практичних аспектів інформаційно-комунікаційної взаємодії органу місцевого самоврядування з територіальною громадою.

Предмет дослідження – ступінь реалізації функцій Миргородської міської ради щодо взаємодії з територіальною громадою відповідно до вимог законодавства України та зобов’язань Уряду України з впровадження принципів належного врядування.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження, проведеного в кваліфікаційній роботі, є системний метод, що дозволив структурувати процес здійснення комунікативної діяльності органів місцевого самоврядування і громадськості. Під час вивчення інструментів комунікації за

рівнем участі та їх впливу на громадськість застосовувався структурно-функціональний аналіз. Метод аналізу та синтезу був використаний для дослідження зв'язків органів місцевого самоврядування з громадськістю. Також при написанні кваліфікаційної роботи використовувались методи індукції, дедукції та узагальнення.

Інформаційна база. Інформаційною базою для проведення комплексного дослідження послужили підручники, навчально-методична література, наукові статті та інші публікації сучасних економістів у сфері публічного управління, інтернет ресурси, офіційний сайт Миргородської міської ради.

Елементи наукової новизни. В результаті, проведених в кваліфікаційній роботі, досліджень одержано можна зробити ряд висновків, що містять елементи наукової новизни:

- дістали подальшого розвитку теоретичні підходи до сутності комунікативної діяльності в публічному управлінні;
- запропоновано напрями удосконалення інструментів комунікації органу місцевого самоврядування і громадськості в умовах воєнного часу.

Практичне значення одержаних результатів полягає у формуванні напрямів удосконалення інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії Миргородської міської ради Полтавської області з територіальною громадою.

Апробація результатів дослідження.

Основні результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи оприлюднені у формі доповіді на двох міжнародних науково-практичних конференціях.

Публікації. За результатами проведеного дослідження опубліковано тези:

«Рівні та форми інформаційно-комунікативної взаємодії органу місцевого самоврядування з громадою», які розміщені в збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління», м. Одеса, 10 листопада 2023 р;

«Особливості інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії

місцевої влади з громадою у умовах воєнного стану», які розміщені в збірнику матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Місьцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика», м. Полтава, 28 листопада 2023 р.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота викладена на 77 сторінках, складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел, який включає 75 найменувань, 10 додатків. Кваліфікаційна робота містить 7 таблиць та 7 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДИ

1.1. Поняття, рівні, механізми та форми взаємодії влади та громади

В умовах швидкоплинних процесів глобалізації та розвитку інформаційного суспільства, великої недовіри різних соціальних спільнот до органів публічної влади виникає потреба в розробці нових механізмів взаємодії між публічною владою та громадськістю, які б враховували як сучасні світові тенденції, так і українські реалії [12].

Відбуваються стрімкі процеси глобалізації та розвитку інформаційного суспільства, великої недовіри різних соціальних спільнот до органів державної влади виникає необхідність розробки нових механізмів взаємодії держави та громадськості, які, в свою чергу, враховують як сучасні світові тенденції, так і українські реалії

Із точки зору філософії взаємодія являє собою одну із загальних форм взаємозв'язку між явищами. Її сутність полягає у зворотному впливі одного предмета чи явища на інший. Взаємодія – це тип відносин, прямих чи опосередкованих, зовнішніх чи внутрішніх. Властивості об'єкта можна виявити та пізнати лише через взаємодію з іншими об'єктами. Інтегруючим фактором виступає взаємодія, за її допомогою відбувається поєднання частин у певний тип цілого, організація структури [67]. Вчені виділяють такі основні ознаки взаємодії: встановлення стосунків між суб'єктами взаємодії; відповідність заходів меті, місцю, часу, методам; спільність завдань і функцій, які виконують суб'єкти взаємодії; відповідне положення суб'єктів взаємодії в ієрархії влади; наявність нормативно-правової бази, в якій мають бути відображені зазначені особливості [21].

Взаємодія – це постійна співпраця, в якій обидві сторони діють відкрито та прозоро у вирішенні як важливих, так і побутових питань. Взаємодія

призводить до взаємного впливу. Завдяки цьому процесу між владою та громадськістю є можливість здійснювати громадський контроль за діяльністю влади [36, с. 283]. Як зазначає О. Бабінова, поняття «взаємодія з громадськістю» не можна прирівнювати до поняття «зв'язки з громадськістю», яке полягає в прагненні інформувати громадськість про діяльність органів влади чи установи, організації, більш сприятливі умови співпраці та взаємодії, але це ще не є взаємодія як результат [6]. А при взаємодії влада повинна знаходити згоду, одностайність у відносинах та застосовувати для цього різноманітні механізми та форми.

Основні напрями взаємодії у публічній сфері: 1) держава – місцеве самоврядування; 2) місцеве самоврядування – інститути громадянського суспільства; 3) інститути громадянського суспільства – держава [8]; 4) держава – місцеве самоврядування – інститути громадянського суспільства (рис. 1.1) [16].

Рис. 1.1. Схема взаємовідносин у публічній сфері

Джерело: [17].

Взаємодія «1» – найпоширеніший і найбільш стандартний варіант, державні органи та органи місцевого самоврядування (ОМС) знаходяться в постійному контакті, постійно співпрацюють для вирішення спільних питань.

Взаємодія «2» та взаємодія «3» знаходиться приблизно на однакових позиціях, вплив інститутів громадянського суспільства на місцеве самоврядування, можливо, більш прослідковується, але вплив на

загальнодержавному рівні теж може відбуватись. Взаємодію «4» можна вважати найкращим (ідеальним) варіантом розвитку подій, оскільки передбачає вже тісну співпрацю усіх учасників. А Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» є одним із базових у регулюванні цієї сфери взаємовідносин.

Взаємодія ОМС з громадськістю – це співпраця між ОМС та активними групами чи окремими членами територіальної громади шляхом координації діяльності щодо вирішення спільних проблем, спрямованих на забезпечення успішного виконання функцій і завдань ОМС, а також на ефективну реалізацію прав та інтересів членів територіальної громади [36, с. 284]. На процесуальному рівні вона спрямована на постійне взаємоузгодження інтересів, підтримання стану соціальної та політичної стабільності. Головною спільною метою учасників взаємодії на стратегічному рівні є забезпечення нової якості життя людини, створення умов для проживання та праці в безпечних та екологічно сприятливих умовах.

Механізм взаємодії будемо розуміти як систематизовану сукупність дій (кроків, заходів), заснованих на певних принципах та з використанням ряду методів та інструментів для побудови та реалізації їх співпраці у вирішенні стратегічних та оперативних питань. Науковці виділяють різні механізми для регулювання взаємодії. О. Кучабський та О. Бажинова [30] розрізняють культурно-ціннісні, організаційні та нормативно-правові механізми. На думку інших це – нормативно-правовий [36], організаційний, економічний, інформаційний, соціально-мотиваційний [32].

Нормативно-правовий механізм взаємодії визначається різноманітними нормативними актами, що мають юридичну силу, що стосуються спільної діяльності ОМС та громадськості (порядок підготовки та проведення місцевого референдуму, загальних зборів громадян за місцем проживання, висунення місцевої ініціативи, громадські слухання).

Насамперед це низка Законів України, зокрема: «Про асоціації органів місцевого самоврядування» [38], «Про статус депутатів місцевих рад» [56], «Про ратифікацію Додаткового протоколу до Європейської хартії місцевого

самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування» [53], «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [40], «Про співробітництво територіальних громад» [55], «Про місцеве самоврядування» [47], «Про органи самоорганізації населення» [50], «Про місцеві вибори» [48], «Про службу в органах місцевого самоврядування» [54] тощо.

Організаційний механізм взаємодії між територіальною громадою та ОМС передбачає створення органів, які спеціально покликані сприяти цій взаємодії та мають, як правило, дорадчий статус [34, с. 6]. Економічний механізм враховує наявність у місцевого самоврядування ресурсів для взаємодії з громадськістю, а також певну економічну самостійність і стабільний рівень діяльності організацій громадянського суспільства, їх здатність стати повноцінними партнерами ОМС. Інформаційний механізм взаємодії між членами територіальної громади та ОМС сприяє забезпеченню поінформованості громадян. Соціально-мотиваційний механізм – це соціально-моральні умови та бажання учасників взаємодії розвивати та зміцнювати таку співпрацю.

Важливими є також правила співпраці громадськістю. Кодексом кращих практик громадської участі у процесі прийняття рішень Ради Європи визначено набір європейських принципів та керівних настанов, які мають бути імплементовані на місцевому, регіональному та національному рівнях: участь, довіра, підзвітність, прозорість, незалежність. Науковцем Л. Полішкевич основні принципи взаємодії ОМС з громадськістю визначено як: партнерська рівність; громадська участь; рівноцінне представництво; зосередженість на питаннях місцевого розвитку, нагальних потребах громад; субсидіарність; відкритість; прозорість; системність і постійність [36]. Ним же дана сутнісна характеристика функції взаємовідносин органів влади з громадськістю (табл. 1.1.). На думку іншого автора [61] функціями взаємодії ОМС з громадськістю є участь громадян у дефініції напрямів політики самоврядування, досягнення злагоди, забезпечення реалізації прав та інтересів членів територіальної громади, комунікативна функція, формування позитивного іміджу ОМС.

Усвідомлення ОМС значущості реалізації функції взаємодії з громадськістю підкріплюється створенням відповідних інформаційних підрозділів, можливість чого була передбачена Законом України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування» (з 31 березня 2023 року втратив чинність) [51]. Відповідно до ст. 6 Закону в системі виконавчої влади інформаційні підрозділи (служби) можуть утворюватися як інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-бюро, прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом.

Таблиця 1.1

Функції взаємовідносин органів влади з громадськістю

Назва	Сутність
Комунікативні функції	Відносини між суб'єктами та об'єктами політичного впливу, взаємодія з громадськістю створюють комунікаційні канали, за якими відбувається обмін інформацією
Контролю суспільної думки	Моніторинг громадської думки, моніторинг процесів, що відбуваються там, моніторинг динаміки суспільних настроїв (мінливість суспільних відносин відіграє роль спеціального соціального барометра, який відображає зміни в громадській думці)
Інформування громадськості	Вибірковий підхід до надання необхідної інформації у ЗМІ
Вербалізації суспільних настроїв	Крім мисленнєвих функцій (відображення), відносини з громадськістю можуть формувати деякі позиції громадської думки, що характеризуються закритістю
Формування іміджу – особистісного, корпоративного, партійного, державного тощо	Відносини з громадськістю можуть формувати або змінювати сформоване в громадській думці уявлення про об'єкт, предмет чи явище
Маніпулювання суспільною свідомістю	Позбавлення громадськості можливості робити власний вільний вибір інформації шляхом застосування, здавалося б, реальних ідей чи думок, що мають істотний вплив на громадську думку.
Зміна суспільних настроїв	Організація заходів, пов'язаних зі зв'язками з громадськістю з метою зміни суспільних настроїв (організація інформаційних заходів та їх відображення в громадській думці)
Участь інститутів громадянського суспільства у визначенні напрямів державної політики, особливо на рівні самоврядування	Інститути громадянського суспільства взаємодіють з державними інституціями завдяки суспільним відносинам у рамках верховенства права; вибори, референдуми та інші форми прямої і представницької демократії організовуються за допомогою інформаційних каналів зв'язків з громадськістю
Досягнення порозуміння між владою і всіма пов'язаними з нею суспільними групами; встановлення партнерських відносин між ними	Взаємовідносини з громадськістю здатні формувати загальнозначущі цілі та завдання в суспільній думці більшості суб'єктів суспільно-політичних процесів.

Джерело: 36, с. 235.

Основними функціями створених в ОМС інформаційних підрозділів були: зв'язки зі ЗМІ; відносини з місцевим населенням; зв'язки з інформаційними центрами; створення та підтримання узагальненого образу ОМС; організація виставок, зустрічей та лекцій по роз'ясненню ролі та підвищенню авторитету ОМС [59, с. 216]. Більшість ОМС в Україні забезпечили роботу, а також належне кадрове та матеріально-технічне забезпечення інформаційних підрозділів (служб). Проте часто відсутня усталена практика прийняття рішення щодо типу такого підрозділу [62, с. 133].

Взаємодія ОМС з громадськістю може здійснюватися в різних формах залежно від мети і виду роботи та обсягу їх повноважень.

Відповідно до обраних форм і методів визначається рівень взаємовідносин органів влади з громадськістю, залучення громадян (рис. 1.2). У свою чергу, роль, яку можуть відігравати мешканці у процесі прийняття рішень, що визначають розвиток їхньої громади, залежить від рівня участі громадян у місцевому самоврядуванні.

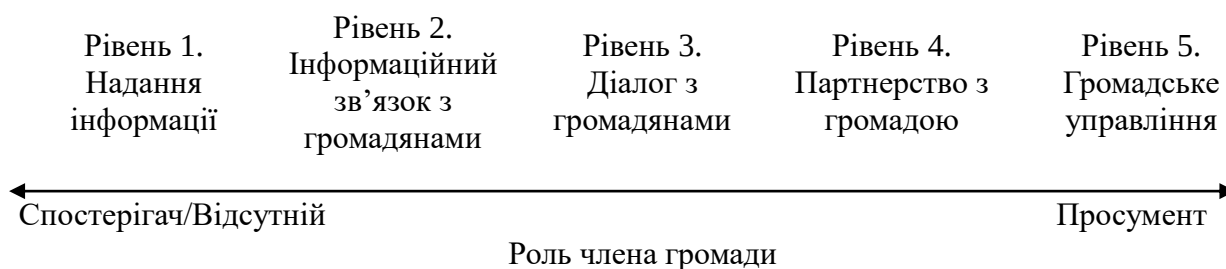

Рис. 1.2. Рівні взаємодії та залучення громадян до місцевого самоврядування

Джерело: [26]

На рівні «Надання інформації» інформування громадян про дії влади без врахування громадської думки. Інформація часто дозована і неповна. Громадяни – цікавляться і мають доступ до такої інформації / не цікавляться інформацією / не мають доступу до інформації. Велика ймовірність протестів, викликаних інформацією про реальні чи міфічні дії чи наміри влади.

На рівні «Інформаційний зв'язок з громадянами» інформація надається з

одночасним спостереженням за реакцією, тобто встановлюється зворотний зв'язок. Громадяни можуть критикувати чи опротестовувати дії влади, як і на першому рівні. Проте на такому рівні взаємодії влада не лише інформує громадян, а й пояснює суспільству причини своїх рішень та відстежує реакцію суспільства.

На рівні «Діалог з громадянами» влада не тільки стежить за реакцією громадської думки, а й враховує ці результати при плануванні своєї діяльності. Створено формальні механізми постійних консультацій і переговорів з представниками різних соціальних груп. Імовірність протестів значно зменшується.

На рівні «Партнерство з громадою» виникає спільна відповідальність влади та громади за процес самоврядування – спільна розробка певних рекомендацій, їх впровадження під час формування місцевої політики, розвинена співпраця з мережею органів самоорганізації населення тощо.

На рівні «Громадське управління» має бути повний контроль громади за процесом реалізації програм, спільна участь у процесі реалізації місцевого самоврядування. Безперервна, довгострокова взаємодія на всіх попередніх рівнях, починаючи з другого. Громадяни використовують владу як засіб самоврядування та вирішують власні справи. Це рівень, до якого варто прагнути, але його практично неможливо досягти.

Кодексом кращих практик громадської участі у процесі прийняття рішень Ради Європи запропоновано схожий, але дещо інший підхід до визначення рівнів взаємодії [64, с. 17-18]: інформування, консультації, діалог, партнерство (додаток А).

Територіальні громади мають законні права застосовувати усі методи впливу громадськості на органи місцевого самоврядування та їх посадових осіб. На сьогодні їх близько п'ятнадцяти, усі вони регулюються законодавством та нормативно-правовими актами на місцевому рівні. Основні з них узагальнено на рис. 1.3. Більш детально сутність поняття, закономірності використання та правові основи кожного із способів впливу територіальної громади на ОМС

охарактеризовано у додатку Б.

Підкреслимо, що країни з багаторічним досвідом співпраці органів влади з громадськістю мають більш новітні технології: омбудсмени та центри громадських дій, спільне створення та надання послуг, волонтерство, інституціоналізація ролі громадськості у прийнятті рішень, структури захисту інтересів громадян тощо [9, с. 38].

Рис. 1.3. Способи впливу членів територіальної громади на органи місцевого самоврядування та їх посадових осіб

Джерело: [66, с. 52]

Ми також погоджуємося з думкою І. Харачка, що політико-правовими механізмами участі громадян у публічній політиці слід вважати такі: 1) механізми забезпечення прийняття рішень – вибори, референдуми, механізм

дострокового припинення повноважень виборних осіб та органів влади, участь у реалізації регуляторної політики; 2) механізми, що не передбачають прямого прийняття рішень – публічні консультації; громадське обговорення; народна ініціатива; членство в консультативно-дорадчих органах при органах влади; участь у вирішенні питань місцевого значення через членство в органах самоорганізації населення, участь у загальних зборах громадян та громадських слуханнях; громадська експертиза діяльності органів влади; участь у діяльності політичних партій та громадських організацій, а також звернення до органів влади [70, с. 10].

Низька ефективність взаємодії влади та інститутів громадянського суспільства викликана цілою групою причин, які є технічними (відсутність структур і фахівців у сфері зв'язків з громадськістю), організаційними (недостатність кваліфікованих і компетентних професіоналів в органах влади) та ресурсними (недостатнє фінансування держслужби, відсутність необхідної матеріальної і технічної бази, обмеженістю ресурсів тощо) [4].

Оновлення механізмів взаємодії органів публічної влади з громадськістю, а зокрема, і ОМС, з громадськістю, на думку Г. Шаульської, означає:

- оновлення механізму обміну інформацією, формування цілісної системи комунікації між органами державної влади, ОМС, засобами масової інформації та громадськістю;
- оновлення механізму реалізації виборчого права, який є доступним, зрозумілим і простим у застосуванні;
- сприяння розширенню, оновленню якості роботи громадських рад для подальшого розвитку громадянського суспільства;
- у новій моделі державного управління органи публічної влади та громадськість мають бути у партнерстві, для цього необхідно підвищити професійну підготовку посадовців;
- запровадження інтерактивного спілкування (обмін повідомленнями в режимі реального часу) як оновленої форми консультацій із громадськістю; модернізація органів публічної влади через оновлення інформаційних систем,

комп'ютерної техніки, комп'ютерних мереж, залучення найсучасніших інформаційних технологій тощо;

- створення новітньої моделі державного управління має стартувати не з територіальної громади, а із забезпечення інтересів кожного громадянина, кожної родини. Потребує переосмислення й визначення терміну «територіальна громада»;

- фінансова підтримка громадських ініціатив щодо спільного вирішення питань місцевого суспільного значення – також важливий механізм згуртування громади та її взаємодії з владою, який слід підтримувати та розвивати;

- реалізація державної політики щодо підвищення рівня правової грамотності та громадянської культури суспільства [71, с. 38].

Враховуючи викладене, можна дійти висновку, що основними умовами конструктивної взаємодії органів публічної влади з громадськістю є готовність зазначених суб'єктів до співпраці, готовність громадськості до співпраці з органами влади, наявність ефективних правових механізмів взаємодії, фінансова стабільність діяльності громад та громадських організацій.

1.2. Сутнісна характеристика інформаційно-комунікаційної взаємодії влади та громади

Більшості сучасних дослідників переконані, що ефективність системи державного управління залежить від оптимізації інформаційно-комунікаційної взаємодії державних органів, громадськості та ОМС. Це можливо не лише завдяки ефективній комунікаційній політиці, а й завдяки створенню єдиного комунікаційного простору на принципах партнерства, реалізація якого потребує повної довіри громадськості до органів державної влади.

Як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі з питань публічного управління на даний час можна знайти більше десяти підходів до тлумачення категорії «комунікація» [66]. Відразу зазначимо, що всі ці підходи тісно

пов'язані між собою і доповнюють один одного. Суть їх полягає в тому, що спілкування – це процес взаємодії між людьми, який відбувається в процесі обміну інформацією.

Думка дослідниці Коротич О. може узагальнити сутнісне розуміння змісту поняття «комунікація», яке можна визначити як обмін ідеями, думками та інформацією, що має бути значуща для учасників комунікації, в усному та письмовому вигляді за допомогою символів з метою домогтися від сторони, яка сприймає, точного розуміння відправленого повідомлення [29]. Комунікативну діяльність як специфічну галузь активності органів державної влади аналізують Н. Драгомирецька [18-19], Чаплай І. В. [68] та ін. Теоретико-методологічні засади комунікативної діяльності, насамперед, розглядаються в монографічному дослідженні Н. Драгомирецької «Комунікативна діяльність в державному управлінні: теоретико-методологічний аспект» [20] де аналізується саме поняття комунікативної діяльності в управлінні. Як зазначає Н. Драгомирецька, категоріальний апарат науки державного управління не виокремлюється в контексті комунікацій. У більшості випадків мають місце опосередковані вказівки на роль і місце комунікативної діяльності, її прояви, способи, способи прояву та реалізації. Можна сказати, що місце інформаційно-комунікаційних відносин у діяльності суб'єктів державного управління визначається всіма аспектами відносин, пов'язаних з реалізацією державної політики. Метою спілкування в державному управлінні є служіння суспільним інтересам, тобто громадянам.

На думку В. Мазура, інформаційно-комунікаційна діяльність органів місцевого самоврядування має свої особливості: комунікація в більшості випадків є обов'язковою, а процеси її реалізації визначаються впливом внутрішніх і зовнішніх чинників та нормативних актів чи розпоряджень вищих організацій; комунікативні процеси в місцях споживання публічних послуг є складовими елементами процедури використання цих послуг (управлінських/адміністративних, громадських, соціальних тощо); через налагодження комунікаційних процесів місцева влада здійснює оперативний

контроль ефективності свого впливу на вирішення соціальних проблем; ОМС мають задовольняти не лише власні інформаційно-комунікаційні потреби для визначення завдань та ефективних управлінських рішень, а й потреби фізичних, юридичних осіб та центральних органів державної виконавчої влади [32, с. 37].

Окрім зазначеного, ще однією обов'язковою вимогою комунікативної діяльності ОМС є врахування особливостей території – виробничої структури району, пріоритетних напрямів розвитку території, наявності ресурсів, економічної інфраструктури та забезпечення її розвитку, демографічної та міграційної характеристика регіону тощо.

Перелік та опис функцій комунікації у суспільному житті чи публічному управлінні наводять цілий ряд науковців. Виокремимо думку авторів С. В. Штурхецького [72] та М. Лашкіної [31]. Перший в своїй монографії узагальнив позиції низки вчених до трьох груп функцій: головних (взаємодії, впливу), основних (комунікативна, репрезентативна, експресивна), спеціалізованих (апелятивна, директивна, фатична, перформативна, мотиваційна, саморегулююча, ритуальна, самопрезентаційна). М. Лашкіна у своїй монографії наводить власний перелік та опис функцій комунікації у суспільному житті (додаток В). Інший (Г. Кириченко [27]) зазначає, що комунікація в державному управлінні має виконувати такі функції: консервативну (підтримання статус-кво державного устрою, що сприяє стабільному існуванню суспільного організму); координаційну (узгодження владних впливів суб'єкта управління з можливими їх змінами за параметрами об'єкту управління); інтегративну (врахування інтересів усіх елементів системи, політика сприяння виробленню та прийняттю узгоджених управлінських рішень); мобілізаційну (забезпечення законності громадського порядку, отримання підтримки та схвалення рішень, що приймаються суспільством); управлінську (у державі інформація реалізується в таких формах: як джерело влади, як фактор регулювання політичних систем і процесів, як інструмент політичного управління та як продукт процесу управління); соціалізаційну (політичні норми в процесі соціального та інформаційного обміну, підвищення

рівня політичної компетентності громадян).

Ефективність виконання комунікативних функцій визначається дотриманням принципів комунікації, до яких ми відносимо основні правила, настанови, норми дій для досягнення ефективної комунікації влади та суспільства. Існує наукове різноманіття підходів до їх визначення. Погодимось з Г. Дзяною, Р. Дзяним щодо виділення серед принципів комунікації організаційних та змістовних. Організаційні принципи відображають те, як має бути налагоджена комунікація між владою та суспільством, а змістові принципи відображають зміст державного комунікаційного процесу (додаток Д) [15]. Вище зазначені принципи доповнюють один одного, вони розглядаються у взаємозв'язку, в результаті чого досягається синергетичний ефект, який дозволяє органам влади досягти результату ефективної комунікації з громадськістю.

Інформаційно-комунікативна діяльність, як система, на думку Н. Драгомирецької [20, с. 22-24] має такі характеристики: по-перше, ця система має певні межі з навколишнім середовищем (вимоги нормативно-правових документів та обмеження дій з ними; вимоги внутрішньої діяльності організації; регламентація діяльності; специфіка діяльності; політика самої організації та вимоги до її реалізації); по-друге, повнота цієї системи не зводиться до суми властивостей елементів, що її складають; по-третє, поведінка цієї системи визначається не особливостями окремих елементів, а особливостями її структури (діяльність залежить від структури організації, існуючих в організації правил, вимог, результатів, від індивідуальних і особистісних показників персоналу тощо); по-четверте, доцільно вважати, що така система формує і виявляє властивості в процесі взаємодії із зовнішнім середовищем (рис. 1.1); по-п'яте, існує субординація елементів у системі; по-шосте, знання про систему комунікативної дії вимагає оцінки її ефективності; по-сьоме, пізнання системи інформаційно-комунікативної діяльності достатньо складний процес, то він вимагає його багаторівневості і багатогранності (рис. 1.1).

Важливим є обґрунтування системи методів, технік і технологій комунікативної діяльності у публічному управлінні. Під методами комунікативної діяльності будемо розуміти систему прийомів (технік) досягнення мети комунікативної діяльності. Н. Драгомирецька, К. Кандагура, А. Букач до них відносять: інформування, переконання, уселяння, вплив, поведження, упровадження в психіку, стимулювання, просування, пропаганда, переговори (додаток Е) [20, с. 32-33].

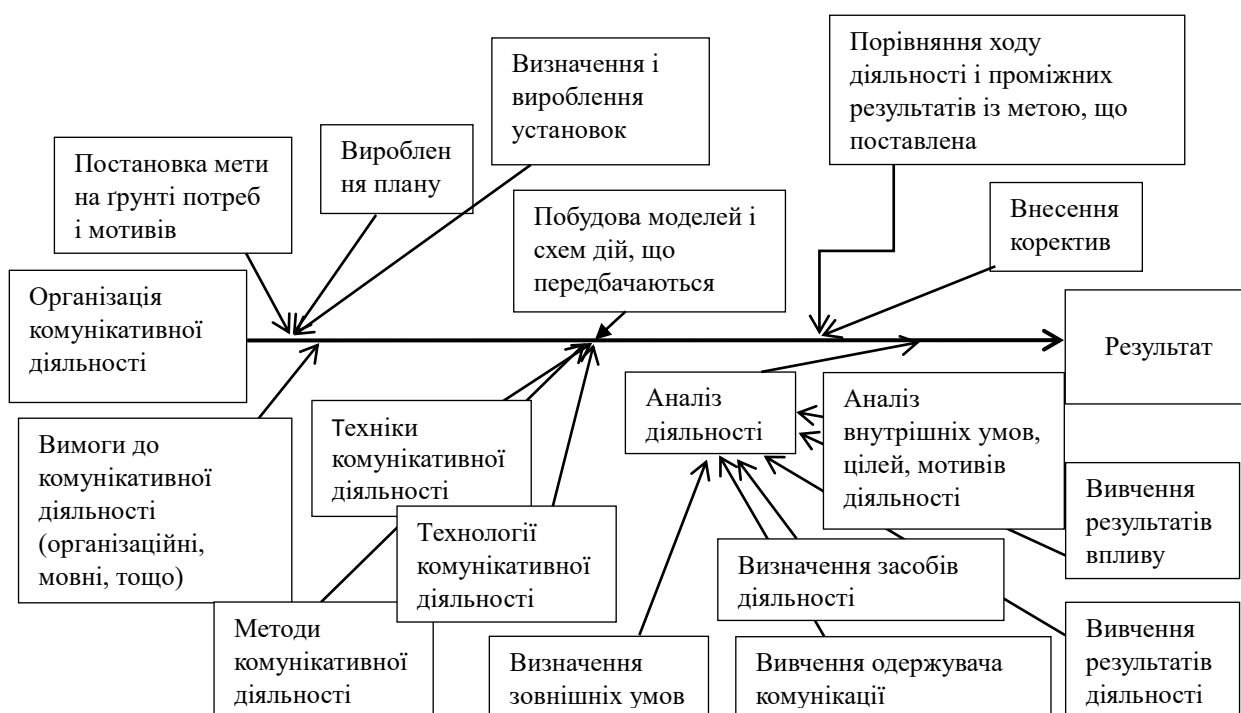

Рис. 1.4. Механізм інформаційно-комунікативної діяльності суб'єктів управління [20, с. 24]

В іншій своїй праці Н. Драгомирецька наголошує, що реалізація комунікацій передбачає використання таких методів: пропаганди, переконуючої пропаганди, переконання, благання, залучення, освіти, пояснення, роз'яснення, діалогу, медитації, інформування [19, с. 87]. Посібник «Практика публічних комунікацій для об'єднаних громад» [37], що став можливим завдяки підтримці Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Децентралізація приносить кращі результати та

ефективність» (DOBRE), класифікує методи та інструменти комунікацій, що є реальними до використання у повсякденному житті звичайної територіальної громади, іншим чином: традиційні методи масової комунікації («пряма» комунікація), спілкування через засоби масової інформації, спілкування засобами Інтернету (рис. 1.5). При цьому окреслюються інструменти кожного з методів.

Рис. 1.5. Методи та інструменти комунікацій територіальних громад України

Джерело: [37].

Інструменти комунікації можна досліджувати і в розрізі видів комунікацій. Так, В. Пісоцький [35] розглядає інструменти забезпечення різних

форм комунікативної взаємодії з допомогою класифікації форм і способів прояву комунікативної активності за двома ознаками: за способом взаємодії – безпосередня, опосередкована (технічно або соціально) та змішана комунікація; за масштабом комунікації – міжособистісна, групова та масова комунікація (табл. 1.2).

Технологія комунікативної діяльності – це сукупність знань, умінь і навичок про засоби і способи здійснення певних дій для досягнення мети комунікативної діяльності. Техніка комунікативної діяльності являє собою сукупність комунікативних технологій, які спрямовані на досягнення поставленої мети комунікативної діяльності. Для реалізації кожної з технік потрібен перелік технологій, що охарактеризовані, зокрема, Н. Драгомирецькою, К. Кандагурою та А. Букач [20] (додаток Ж). Низку видів інформаційно-комунікаційних технологій, що зустрічаються у науковій літературі виділив також О. Дегтяр (додаток З) [14].

Таблиця 1.2

Інструменти забезпечення відповідних форм комунікацій

Вид комунікацій	Безпосередня	Опосередкована	Змішана
Міжособистісна	Особистий прийом громадян, засідання громадської ради, Засідання «круглого столу»	«Гаряча лінія», розсилання повідомлень (листів) (у т. ч. електронною поштою)	Подання звернень, запитів (у т. ч. через вебсайт), СМС-інформування
Групова	Загальні збори громадян, місцеві ініціативи	Консультації з громадськістю, громадська експертиза, петиції, видання та поширення листівок, буклетів	Повідомлення у соціальних мережах, блогах, СМС-інформування
Змішана	Громадські слухання, мітинги та інші масові заходи	Флешмоб, референдум, соціологічне опитування	Інформаційні стенди, біл-борди, веб-сайти, Інтернет-платформи, онлайн-сервіси

Джерело: [2, с. 11].

Методи, техніки і технології, які застосовуються у комунікативній діяльності організацій публічної сфери, можуть бути як універсальними, так спеціалізованими. Останні мають враховувати як функції та особливості

публічної сфери загалом. так і завдання конкретної організації, зокрема.

Для дослідження сутності та поняття інформаційно-комунікаційної діяльності в органах публічної влади важливим є узагальнення системи нормативно-правової регулятивної системи форм взаємодії державних органів і громадськості в Україні. О. Шевченко [72] виділяє три основні напрямки правового регулювання зазначеного виду діяльності: застосування механізмів відкритості та прозорості в діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; забезпечення взаємодії ОМС з громадськістю; налагодження процесів збирання, обробки, збору, зберігання, поширення, захисту та представлення споживачам інформації.

Додаток II містить перелік нормативних актів, що регулюють процес інформаційно-комунікаційної взаємодії органів державної влади з громадськістю в Україні. Діяльність комунікативних підрозділів державних органів влади регулюється саме такими нормативно-правовими актами. Переважна більшість законодавчих актів цього спрямування приймається з метою покращення інформування населення та інформатизації надання публічних послуг. Недостатньо врегульовано положення про «горизонтальні» відносини суб'єктів інформаційного обміну на місцевому рівні: характер і порядок спільної діяльності структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, ОМС та громадськості, порядок координації та здійснення внутрішнього інформаційного обміну (організаційні комунікації) тощо.

Науковці отримали можливість розширити перелік комунікаційних технологій новими інформаційними технологіями під назвою віртуальна децентралізація, що полягає у використанні Інтернету для створення інформації та забезпечення доступу до різноманітних послуг для населення та бізнесу. Це пов'язано з удосконаленням механізмів електронного урядування у сфері телекомунікаційних мереж, інфраструктури електронної комерції та онлайн-взаємодії суб'єктів господарювання в Україні, цифрових навичок, електронного документообігу (модернізація інфраструктурного обладнання; цифрові освітні ресурси, єдині критерії для оцінювання якості електронних документів,

встановлення обмежень доступу до інформації різними засобами захисту), розвиток електронної медицини (єдиний медичний інформаційний простір, національна дорожня карта, реалізація електронних проектів) [5].

Розвиток телекомунікаційних систем і мереж (особливо в малих містах і селах), підвищення комп'ютерної грамотності населення, впровадження різноманітних стимулів для поступового ознайомлення громадян з інформаційно-комунікаційними технологіями, забезпечення вільного доступу до інформаційних ресурсів шляхом загальноосвітніх кампаній дасть можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяти соціальному та особистісному розвитку та покращенню якості життя [3, 74]

Застосування електронних технологій у сфері публічного управління та розширення інформаційного простору дозволяє органам публічної влади надавати якісніші послуги, здійснювати децентралізацію, а разом з тим посилить горизонтальні зв'язки між зв'язками системи управління та посилить взаємодію представників влади та громадян. Важливо, що надання державних послуг на основі Інтернету може бути значно дешевшим, може дуже швидко адаптуватися до змін (масштабування надання послуг) і мати ширше географічне охоплення. [74, с. 23].

Останніми роками представники місцевої влади в Україні активно використовують соціальні мережі для взаємодії з громадами. За результатами аналізу досвіду розвитку ОМС підтримки їх діяльності в соціальних медіа можна відзначити, що соціальні мережі є повноцінним майданчиком для ведення діалогу з місцевою громадою та поширення інформації, поширення повідомлень, що сприятимуть формуванню позитивного іміджу як органів місцевого самоврядування, так і територіальної громади з метою розміщення органів місцевого самоврядування в інформаційному просторі та розвитку комунікативної активності територіальної громади та органів виконавчої влади [7, стор. 150]. Однак не можна сказати, що соціальні мережі – це вирішення всіх питань спілкування. Можливі проблеми з фільтрацією інформації та достовірністю. Адже доступ до сторінок має бути відкритий для кожного члена

громади, що може викликати певні непорозуміння [10, с. 152].

Ще одним перспективним напрямом використання інформаційно-комунікативних технологій в діяльності організацій публічного сектору є використання систем електронного документообігу. Законодавчу базу, що регулює діяльність електронного документообігу, забезпечують закони України «Про електронні документи та електронний документообіг» [41], «Про обов'язковий примірник документів», «Про Національну програму інформатизації» [49], «Про телекомунікації» [58], «Про Національну систему конфіденційного зв'язку», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [45], тощо.

Ефективне управління на державному та регіональному рівнях в Україні вимагає: удосконалення інформаційного забезпечення стратегічних напрямів розвитку держави; розвитку електронного управління; використання найсучасніших інформаційно-комунікаційних технологій під час надання публічних послуг громадянам та організаціям у різних сферах діяльності; усунення технічної та соціальної складових складної проблеми «цифрової нерівності», застосування технологій «електронної демократії», розширення каналів зв'язку органів публічного управління за рахунок застосування найсучасніших інформаційно-комунікаційних технологій; більш повне використання комунікативного потенціалу офіційних сайтів; створення комплексних комунікаційних платформ та інтерактивних сервісів органів публічного управління з метою забезпечення реальної відкритості та прозорості їх діяльності, розширення участі громадян у вирішенні суспільно важливих справ на державному та регіональному рівнях; застосування європейського досвіду планування, проведення, моніторингу результатів громадських консультацій, кращих практик українських міст та підтримки регіональних ініціатив [2, с. 14].

Нагальною потребою сучасного суспільства є також комунікативна ефективність публічного управління. На думку І. В. Чапляя, комунікативну ефективність доцільно розглядати з точки зору досягнення як

короткострокових, так і довгострокових цілей публічноо управління. Це форма організаційної комунікації, за якої державна установа або ОМС намагається досягти поставленої мети в рамках своєї діяльності, забезпечити свій імідж, створити серед громадян атмосферу довіри та взаєморозуміння. Залежно від характеру своєї діяльності державний орган / ОМС розробляє та реалізує інституційний план для забезпечення комунікативної ефективності як частину своєї організаційної структури [68, с. 2]. І. Чаплай в науковій праці «Комунікативна ефективність публічного управління» узагальнює думку М. Логунова, М. Лашкіна, П. Гвоздик, А. Алексеев як фахівців з PR, про такі критерії ефективної комунікації: корисність, повнота і точність, достеменність, своєчасність, чіткість і зрозумілість викладу, переконування [69]. Н. Драгомирецька [19-20] теж наголошує що пізнання системи комунікативної діяльності вимагає оцінки її ефективності

Критерії вимірювання ефективності інформаційно-комунікативної діяльності можна розглядати в напрямках внутрішньо-організаційної та зовнішньо-організаційної інформаційно-комунікативної діяльності.

Критеріями вимірювання ефективності внутрішньо-організаційної інформаційно-комунікативної діяльності є рівень знань, умінь і навичок суб'єктів управління щодо: форм, методів, технік, технологій внутрішньоорганізаційних комунікацій; практичного досвіду комунікативної діяльності; стилю поведінки при вирішенні питань, проведенні переговорів, бесід тощо та аналізу їх формуючого вплив; контролю за діями, вчинками та порушеннями; розуміння інформації, її змісту, тексту, контексту тощо; сприйняття інформації; організація цілеспрямованої діяльності.

Критеріями вимірювання ефективності зовнішньо-організаційної інформаційно-комунікативної діяльності можуть слугувати реальні конкретні дії об'єкта управління: виконання обіцянок, завдань; культура спілкування; політична нейтральність при виконанні обов'язків; шанобливе ставлення; рівень довіри; рівень особистої відповідальності суб'єкта; уміння і навички реалізації методів, технік, технологій цілеспрямованого впливу; роз'яснювання,

переконування, демонстрація, феномен авторитету тощо та аналіз їх впливовості; уміння і навички різних видів комунікацій, що сприяють формуванню позитивного ставлення одержувача комунікації; уміння і навички самостійної підготовки матеріалів суб'єктів у сфері реалізації місцевої політики, для ЗМІ; уміння проводити публічні обговорення, звіти та інше і формувати ставлення одержувачів інформації тощо [16].

Таким чином, комунікація влади і населення громади повинна формуватися як цілісна системна взаємодія, що, насамперед, потребує формування механізму інформаційно-комунікаційної взаємодії з його суб'єктами, об'єктами, складовими процесу такої діяльності, і головне – результатом (економічним, соціальним, екологічним та іншим) [11, с. 29]. З практичного погляду це означає: визначення стратегії розвитку комунікацій; встановлення міцних зв'язків між усіма елементами комунікативних практик для того, щоб досягти єдності застосування технологій й методів оцінки ефективності взаємодії; розробку та впровадження критеріїв оцінки результативності комунікативних практик, які дають змогу оцінити їх реальну реалізацію.

Висновки до розділу 1

1. В сучасних умовах виникає потреба в розробці нових механізмів взаємодії між державою та громадськістю, які б враховували як сучасні світові тенденції, так і українські реалії. Взаємодія ОМС з громадськістю – це співпраця між ОМС і активними групами чи окремими представниками територіальної громади шляхом координації діяльності, спрямованої на забезпечення успішного виконання функцій і завдань ОМС та вирішення спільних проблем, а також ефективну реалізацію прав та інтересів членів територіальних громад.

Взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю – це

співпраця між органами місцевого самоврядування та активними групами чи окремими представниками територіальної громади шляхом координації діяльності, спрямованої на забезпечення успішного виконання функцій і завдань органів місцевого самоврядування та вирішення спільних проблем. ефективна реалізація прав та інтересів учасників територіального об'єднання

2. Виділяють такі механізми для регулювання взаємодії як нормативно-правовий, організаційний, економічний, інформаційний, соціально-мотиваційний. Відповідно до обраних форм і методів визначається певний рівень взаємовідносин органів влади з громадськістю: «Надання інформації», «Інформаційний зв'язок з громадянами», «Діалог з громадянами», «Партнерство з громадою», «Громадське управління».

3. Низька ефективність взаємодії влади та інститутів громадянського суспільства викликана цілою групою причин, які є технічними (відсутність структур і фахівців у сфері зв'язків з громадськістю), організаційними (недостатність кваліфікованих і компетентних професіоналів в органах влади) та ресурсними (недостатнє фінансування держслужби, відсутність необхідної матеріальної і технічної бази, обмеженістю ресурсів тощо).

4. Основними умовами конструктивної взаємодії ОМС громадськістю є бажання зазначених суб'єктів співпрацювати, готовність громадськості співпрацювати з владою, наявність дієвих правових механізмів взаємодії, фінансова стабільність діяльності громади та громадських організацій.

Основними умовами конструктивної взаємодії державних органів з громадськістю є бажання зазначених суб'єктів співпрацювати, готовність громадськості співпрацювати з владою, наявність дієвих правових механізмів взаємодії, фінансова стабільність діяльності громади та громадських організацій.

5. Ефективність системи державного управління залежить від оптимізації інформаційно-комунікаційної взаємодії органів державної влади, громадськості та інститутів місцевого самоврядування. У контексті комунікацій категоріальний апарат науки публічного управління окремо не виділяється.

Здебільшого простежуються опосередковані вказання на роль і місце комунікативної діяльності, її прояви, техніки, методи прояву і впровадження. Інформаційно-комунікативна діяльність місцевих органів влади має свою специфіку.

6. Нагальною потребою сучасного суспільства є також комунікативна ефективність публічного управління. Ефективність виконання комунікативних функцій визначається дотриманням організаційних та змістовних принципів комунікації. Важливим є обґрунтування системи методів, технік, технологій та інструментів комунікативної діяльності у публічному управлінні. Розширити перелік комунікаційних технологій науковцям дали можливість нові інформаційні технології так званої віртуальної децентралізації.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ

2.1. Рівні та форми інформаційно-комунікативної взаємодії органу місцевого самоврядування з територіальною громадою

Для дослідження рівнів та форм інформаційно-комунікативної взаємодії ОМС з територіальною громадою обрано практику діяльності Миргородської міської ради восьмого скликання в Полтавській області за відповідним напрямом.

Миргородська міська рада працює у складі 33 депутатів, 8 депутатських фракцій політичних партій, шести постійних комісій. Миргородська міська рада є ОМС, що представляє Миргородську міську територіальну громаду та здійснює від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, які сформовані Основним Законом України [28], Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [47] та іншими. Миргородська міська територіальна громада створена 2020 року, об'єднала 37 населених пунктів, в тому числі місто Миргород як адміністративний центр, та 36 сіл. Площа Миргородської міської територіальної громади – 632,1 км²; кількість населення – 49595 осіб, з нього 38447 осіб проживає в місті та 11148 осіб – в селах.

Оцінка інформаційно-комунікативної взаємодії з громадськістю Миргородської міської ради та виконавчого комітету проводилася на таких чотирьох рівнях взаємодії:

- надання інформації (повідомлення громадян про дії влади без врахування громадської думки);
- інформаційний зв'язок з громадянами (консультації з громадськістю);
- діалог з громадянами (залучення до процесу вироблення та оцінки

політики);

– партнерство з громадою (спільна відповідальність влади та громади за процес самоврядування).

Існує ще один (найвищий) рівень взаємодії «Громадське управління» – це рівень, до якого варто прагнути, але його практично неможливо досягти. В Миргородській міській раді поки що не існує повного контролю громади за виконанням програм та спільної участі у процесі реалізації місцевого самоврядування. Тому цей рівень взаємодії з громадськістю не розглядався.

Характеризуючи перший рівень інформаційно-комунікаційної взаємодії Миргородської міської ради та її виконавчих органів з громадськістю, а саме «Надання інформації», насамперед відмітимо, що Миргородська міська територіальна громада не має окремої комунікаційної стратегії.

Прямий зв'язок в системі інформаційної взаємодії місцевої влади та громади забезпечується інформуванням громади міста з боку представників влади (рис. 2.1).

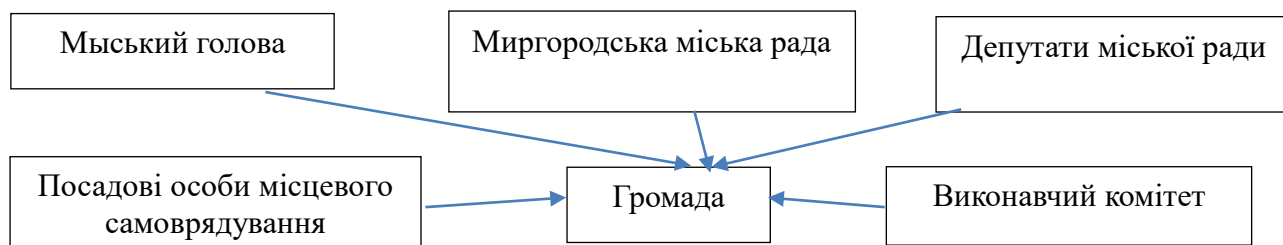

Рис. 2.1. Забезпечення прямого зв'язку в системі інформаційної взаємодії місцевої влади та громади в Миргородській міській територіальній громаді

Комунікаційними засобами інформаційної взаємодії з боку ОМС є такі власні засоби: офіційний веб-сайт Миргородської міської ради «Місто курорт Миргород» [33] (<http://myrgorod.pl.ua/page/ekonomika-mista/investytsijnyj-rasport-gromady>) стенди з інформацією в приміщенні Миргородської міської ради та її виконавчих органів, стенди з інформацією в місцях прийому депутатів. Чимало публікацій про життя громади знаходять місце на сторінках газет «Миргород – наш дім», «Нова газета ІНФО», «Вісник милосердя»,

функціонує районне радіомовлення, працюють Міська телестудія «Миргород» та ТОВ «Інформаційний центр «Миргородщина». У 2019 році започатковано телевізійну передачу «Обраний громадою», автором якої стала міська телестудія «Миргород» і де миргородців знайомити з діяльністю депутатів міської ради та активними жителями міста.

У 2020 році Миргородське радіо розпочало мовлення на частоті 96,9 МГц в рамках співпраці з проектом міжнародної технічної допомоги ПРОМІС «Партнерство заради розвитку міст». Це стало результатом реалізації Міською радою та її виконавчими органами проекту «Відкритість влади та забезпечення інформаційних потреб територіальної громади Миргородського району». У травні 2020 року розроблено та запущено сайт «Миргородське радіо».

Здійснюється інформування і через соціальні мережі: сторінка у ФБ Миргородської міської територіальної громади (<https://www.facebook.com/groups/1328447924157100/>; 6,1 тис. учасників, 10+ дописів на день; створена для всіх, хто зацікавлений у розвитку Миргородської міської територіальної громади, в групі пропонується суспільне обговорення поточних проблем та ваших ініціатив), сторінка у ФБ «Миргородська міська рада» (<https://www.facebook.com/groups/322564851514010/>; 10,0 тис. читачів). Працюють телеграм канали: «Миргородська міська рада» – офіційний Telegram-канал Миргородської міської ради (https://t.me/myrghorod_rada; 3955 підписників), «Myrhorodtown» – найбільш цікаві новини міста (<https://t.me/myrghorodtown>; 15195 підписників), «Миргород online» – новини Миргорода та України (https://t.me/mirgorod_online; 8930 підписників).

Інформування громадськості відбувається також через зустрічі з виборцями, роботу з громадськими організаціями та прийом громадян.

Процеси забезпечення відкритості та прозорості у роботі ради регулює Ст. 5 Статуту Миргородської міської ради восьмого скликання (постанова № 16 другої сесії міської ради восьмого скликання від 15 грудня 2020 р.). Це забезпечується наданням членам громади повної інформації про роботу ради, трансляцією онлайн-засідань на офіційному веб-сайті Миргородської міської

ради (розділ «Зал засідань онлайн» офіційного сайту, за рік опрацьовується та оприлюднюється 156 відеозаписів засідань; створено архів відеотрансляцій, наданий сервісом відеохостингу YouTube) та публікацією в місцевих газетах, на радіо та телебаченні. Рішення Ради поширюються у засобах масової інформації у порядку, визначеному Регламентом Миргородської міської ради восьмого скликання. На сайті міської ради із зазначенням дати оприлюднення документа і дати оновлення інформації поширюються проекти та рішення ради, звіти роботи голови ради та інші, програми життєдіяльності територіальної громади із різних сфер. Це забезпечує розповсюдження інформації про діяльність міської ради, виконавчих органів та посадових осіб в Інтернеті. Звіти міського голови про роботу міської ради та її виконавчих органів за 2011-2022 роки розміщені в розділі «Міський голова» офіційного сайту.

Забезпечує реалізацію конституційних прав на інформацію жителів територіальної громади м. Миргород організаційний відділ міської ради, завдання якого викладено на рис. 2.2. Інформацію, яку зобов'язана оприлюднити Миргородська міська рада подано в додатку Р. Відповідальними особами за підготовку публічної інформації для поширення призначено керівників відповідних управлінь, відділів та служб Миргородської міської ради, що користуються даною інформацією. Відповідальна особа за розміщення публічної інформації на офіційному веб-сайті Миргородської міської ради – начальник організаційного відділу. Сторінки офіційного сайту, де розміщено інформацію, яка має бути обов'язково оприлюднена, подано в додатку С. В розділі «Вікриті дані» Smart City офіційного сайту Миргородської міської ради можна ознайомитися з 31 набором даних.

Робота Миргородської міської ради та її виконавчих органів а також депутатського корпусу всебічно висвітлюється і у рамках Програми інформування громади міста про діяльність ОМС та висвітлення життя громади через радіо та телебачення. Забезпечено оперативне висвітлення чергових та позачергових засідань міської ради, використання бюджетних коштів та постійне інформування населення про хід виконання програми.

Рис. 2.2. Завдання організаційного відділу Миргородської міської ради з питань інформаційного забезпечення, 2023 р.

Інформування громадськості також здійснюється через громадську раду (в складі 27 осіб) при виконавчому комітеті Миргородської міської ради, яка діє як постійно діючий колегіальний виборний консультативно-дорадчий орган із забезпечення участі громадян у формуванні та реалізації державної політики. Представники міської ради відзначають наявність постійної співпраці з громадською радою, в тому числі і в інформаційному процесі. Рішенням 32 сесії міської ради восьмого скликання від 24.05.2023 року № 121 створено

також Молодіжну раду при Миргородській міській раді, як молодіжний консультативно-дорадчий орган, утворений з метою залучення молоді до формування та реалізації молодіжної політики у Миргородській міській територіальній громаді, сприяння демократизації суспільства, розвитку молодіжного руху, врахування проблем і прагнення молоді при розробленні та реалізації рішень і заходів громади.

За результатами інтерв'ювання представників міської ради серед слабких сторін інформування названо недостатню активність громадських організацій, представники громадськості відмічають несистемність у підході до інформування. Необхідно удосконалити інформаційну діяльність на рівні проектного планування, планів заходів та безпосередньо під час діяльності міської ради та її виконавчих органів.

Характеризуючи другий рівень інформаційно-комунікаційної взаємодії Миргородської міської ради з громадськістю, а саме «Інформаційний зв'язок з громадянами» (консультації з громадськістю), насамперед узагальнимо, що засобами інформаційної взаємодії та зворотного зв'язку ОМС є: «гарячі» телефонні лінії, заяви громадян, звернення, в тому числі через інтерактивну платформу «Відкрите місто» (22 звернення в 2023 р.), пропозиції, засоби масової інформації міста; зустрічі представників місцевої влади з громадськістю міста, громадські слухання, система місцевих петицій, прес-конференції, круглі столи» тощо; місцеві ініціативи.

Відповідно до змісту Постанови КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», консультації керівництва з громадськістю не є систематичними та проводяться ситуативно. Представники міської ради під консультаціями розуміють і проведення прийомів громадян головою ради та заступником голови, депутатами ради, керуючим апарату (в тому числі виїзди). Механізму зворотного зв'язку з громадськістю тут не створено, тобто повідомлення про схвалені чи відхилені пропозиції можлива лише шляхом перегляду рішень, розміщених на офіційному веб-сайті ради. Доцільно публікувати окремі переліки та зміст пропозицій, що

надійшли та розглянуті комісіями міської ради для підготовки проєкту рішення.

На офіційному сайті Миргородської міської ради створено розділ «Місцеві петиції», працює рубрика «Консультації з громадськістю» за допомогою якої проводиться опитування. В серпні 2023 року це було опитування для підприємців та підприємств громади (<https://forms.gle/k7bjPtxAGiuJ8c7k7>) та для мешканців громади (<https://forms.gle/gPbmL9vsnijzGpeH9>) у межах розробки Стратегії розвитку Миргородської міської територіальної громади. Проте недоліком можна вважати відсутність такої форми зв'язку через сайт міської ради як «Електрона приймальня», що дозволила б звертатися із запитанням до міського голови.

Ще одна форма консультацій, яка стала більш традиційною в діяльності Миргородської міської ради та її виконавчих органів, але офіційно ніяк не зареєстрована, це – консультації з незалежними експертами для вирішення складних та нестандартних питань. Вдосконалення рівня консультування Миргородської міської ради та її виконавчих органів з громадськістю може відбуватися через запрошення на консультативні засідання компетентних громадських організацій з міста Полтави чи Полтавської області.

За останній рік не було проведено жодної громадської експертизи.

Аналіз стану справ щодо виконання Закону України «Про звернення громадян» показав, що протягом 2018-2021 рр. кількість звернень до Миргородської міської ради та її виконавчих органів зростає в порівнянні з базовим періодом в півтора рази. Це свідчить про прагнення громадян звернути більшу увагу органів влади до тієї чи іншої проблеми, що виникає на місцевому рівні. За результатами їх розгляду в середньому за 2018-2021 рр. кожне п'яте звернення вирішено, на чотири звернення з п'яти – дано роз'яснення, і лише в окремих випадках відмовлено.

Залучення громадськості до процесу вироблення політики на третьому рівні інформаційно-комунікаційної взаємодії «Діалог з громадянами» є швидше ситуативним та несистемним. Це відбувається за безпосередньої участі зацікавлених осіб та участі окремих громадських організацій під час прийняття

рішень. Частково громадськість залучається через депутатів, які є членами громадських організацій. Окремі громадські організації є більш активними учасниками цього процесу. Але переважно громадськість залучається недостатньо або не знає про можливості залучення.

За характеристикою представників міської ради вплив на прийняття рішень з боку представників громадських організацій міста Миргорода чи зацікавлених осіб реалізується під час комісій та засідань, де вони висувують на обговорення окремі питання та мають можливості виступу.

Також, як вже було зазначено, працює два консультативно-дорадчих органи – громадська рада при виконавчому комітеті Миргородської міської ради та Молодіжна рада при Миргородській міській раді. Кожна з цих рад має свої цілі та завдання. Одна з проблем врахування позицій дорадчих органів полягає в тому, що останні працюють з різними департаментами та відділами відповідно до сфери діяльності. Цей факт не дозволяє спостерігати реальний вплив залучення таких інституцій до формування політики.

Практика партнерства Миргородської міської ради та виконавчого комітету з громадськістю, а це четвертий рівень інформаційно-комунікаційної взаємодії, є в деякій мірі ситуативною, оскільки відсутні довгострокові відносини (меморандуми або договори про співпрацю) з окремими організаціями громадянського суспільства. Відсутня стратегія взаємодії з організаціями громадянського суспільства. В більшості партнерство відбувається через домовленості в усній формі.

Проте, у 2016 році була створена Програма «Місто активних громадян», яка в 2017-2022 рр. продовжує посилювати ініціативи та взаємодію мешканців Миргородської громади, реалізовувати практичні проекти щодо покращення якості життя та залучати громаду до активної участі в процесах її розвитку. В рамках Програми «Місто активних громадян» проводиться конкурс проектів від громадян. Відібрані соціальні проекти отримують фінансування та організаційну підтримку від Миргородської міської ради.

Програма зосереджує спільні зусилля влади та жителів на розвитку

інфраструктури, покращенні соціального, культурного та екологічного становища громади на основі законності, ефективності та доцільності.

Задачами Програми є: надання громадянам можливість брати участь у розподілі муніципальних коштів; забезпечення постійної співпраці ОМС з громадськістю; активна участь жителів громади в реалізації проєктів; виховання почуття відповідальності та патріотизму; підвищення соціальної активності молоді; залучення додаткових інтелектуальних ресурсів громади.

Передбачений обсяг фінансування Програми з бюджету Миргородської міської територіальної громади на 2017 р. – 200,0 тис. грн, на 2018 р. – 220 тис. грн, 2019 р. – 250 тис. грн, 2020 р. – 280 тис. грн, 2021 р. – 300 тис. грн, 2022 р. – 330 тис. грн. Для реалізації Програми Миргородська міська рада передбачає в бюджеті Миргородської міської територіальної громади необхідні обсяги коштів. Фінансування одного проєкту з бюджету Миргородської міської територіальної громади не повинно перевищувати 30,0 тисяч гривень.

З 2017 р. Миргородська міська територіальна громада долучилася до процесу партиципаторного бюджетування завдяки міжнародній благодійній організації «Фонд Східна Європа» за підтримки Європейського союзу та Проєкту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст». Вона стала учасником проєкту «Публічні бюджети від А до Я: інформування, активізація та залучення громадськості» (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розмір Громадського бюджету Миргородської міської територіальної громади (за роками подачі проєктів), 2017-2022 рр, тис. грн

Категорії проєктів	Роки					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Всього	750000	900000	1100000	1250000	1381000	1647330
з них малі проєкти	x	360000	440000	500000	552400	494199
освітнянські проєкти	-	-	-	-	-	494199
великі проєкти	x	540000	660000	750000	828600	658932

Джерело: [33].

Сума Громадського бюджету становить не менше 0,5 % від затвердженого розміру видатків загального фонду бюджету громади (без врахування

трансфертів з державного та інших бюджетів), що передують плановому бюджетному року. На реалізацію малих проєктів виділяється 40 % коштів, великих проєктів – 60 % коштів. В 2022 р. з'являється категорія «освітнянські проєкти» [33].

Подальший розвиток інформаційно-комунікаційної взаємодії Миргородської міської ради та її виконавчого органу з громадськістю на всіх рівнях насамперед пов'язаний з розробкою комунікаційної стратегії взаємодії міської ради з громадськістю, використанням соціальних мереж як каналу інформування та консультування з представниками громадськості (опитування громадської думки), публікацією звітів депутатів на сайті міської ради та інших ресурсах, інформуванням про подані пропозиції до проєктів рішень на комісіях та сесіях ради, інформаційною кампанією з популяризації серед представників громадськості та громади нових рубрик на веб-сайті міської ради, сторінок в соціальних мережах, підписанням меморандумів або угод з громадськими організаціями, подальшою діджиталізацією Миргородської міської територіальної громади, створенням версії веб-сайту міської ради для людей з порушеннями зору, просуванням політики цифрових навичок та цифрових прав громадян на рівні Миргородської міської територіальної громади.

2.2. Особливості реалізації інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії органу місцевого самоврядування з територіальною громадою в умовах воєнного стану

З початком повномасштабного вторгнення армії Російської Федерації в Україну Указом Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [39] на території України з 05:30 год. 24 лютого 2022 року було введено воєнний стан. Попри воєнний стан, місцеве самоврядування в Миргородській міській територіальній громаді продовжило свою роботу. У перші дні війни додаткові функції місцевої влади були пов'язані з великим прибуттям

внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Це і облаштування ВПО для тимчасового проживання чи перебування в громаді, надання гуманітарної допомоги, прийняття важливих рішень з підтримки Збройних Сил України і місцевої ТРО, забезпечення стабільної роботи важливих інфраструктурних об'єктів, організація укриттів.

Діяльність міської ради 8 скликання у 2022 році здійснювалася відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [47], Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [39], Регламенту роботи Миргородської міської ради та Плану роботи міської ради на 2022 рік. У 2022 році проведено 14 сесій (у 2021 році – 12). Загалом у 2022 році міська рада прийняла 390 рішень (у 2021 році – 542). У зв'язку із запровадженням воєнного стану на території нашої держави в роботу виконавчого комітету внесено деякі зміни. Не всі ключові питання плану роботи було розглянуто. Натомість збільшили кількість невідкладних та термінових рішень. На засіданнях виконкому прийнято 470 рішень. Прийняті рішення стосувалися всіх напрямків діяльності міськвиконкому та були спрямовані на вирішення важливих питань життєдіяльності громади в умовах воєнного стану.

Рівно через тиждень після початку війни Миргородська міська територіальна громада почала приймати ВПО. Організовано пункт первинного прийому та реєстрації переселенців, роботу «гарячої лінії», ночівлю, проживання та харчування. Згодом – із доставкою та видачею гуманітарної допомоги. У громаді організовано два місця компактного проживання для ВПО. Станом на кінець 2022 року в Миргородській міській територіальній громаді офіційно зареєстровано понад 10 тисяч переселенців, що становить понад 20 % місцевого населення громади.

Створено Координаційний штаб гуманітарної (благодійної) допомоги для надання допомоги ВПО, мешканцям нашої громади та жителям інших населених пунктів, де були чи ведуться бойові дії. Для надання гуманітарної допомоги населенню налагоджено тісну співпрацю з багатьма благодійними та гуманітарними організаціями: ООН, Червоний Хрест, Карітас, AISM Ukraine,

Helfen statt Hamstern, INTERSOS, Говерла (USAID) та ін. Загалом з початку війни отримано та роздано понад 30 гуманітарних (благодійних) вантажів як ВПО, так і місцевим жителям.

Здійснювалися заходи взаємодії з населенням у сфері цивільного захисту з метою запобігання виникненню надзвичайної ситуації на важливих об'єктах інфраструктури та забезпечення стабільної роботи пунктів незламності та пунктів обігріву під час надзвичайної ситуації (знеструмлення). Відповідно до Комплексної програми розвитку цивільного захисту громади до 1 грудня 2022 року в громаді встановлено 10 електросирен, 50 об'єктів цивільного захисту (протирадіаційних укриттів), з яких із них два – сховища та 48 – протирадіаційні укриття.

Із запровадженням воєнного стану на території України було введено деякі обмеження конституційних прав і свобод громадян, а також процедурні зміни, які обмежили взаємодію ОМС з громадськістю в рамках Закону України «Про Правовий режим воєнного стану» [52], але не виключно:

- на період воєнного стану скасовано вимоги щодо оприлюднення проектів актів самоврядних одиниць, військово-цивільних адміністрацій та військових адміністрацій, а також їх посадових осіб (ч. 10 статті 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»);

- шляхом внесення змін до Регламентів місцевих рад робота постійних депутатських комісій та сесій місцевих рад відбувалась без урахування відкритості та прозорості;

- місцеві ради та їх виконавчі органи припинили реагувати на звернення підприємств, відомств, організацій та громадян, посиляючись на обставини непереборної сили, незалежно від того, чи велися на території громади безпосередні бойові дії (Закон України «Про правовий режим воєнного стану» [52], ч. 6 статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [41]).

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 року № 263 «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-

комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» [13], ОМС рекомендовано припинити та обмежити діяльність інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, а також публічних електронних реєстрів, що призвело до обмеження можливостей громадян в отриманні інформації. Також на підставі цього рішення, а також дотримуючись рекомендацій Асоціації міст України, деякі ОМС повністю зробили недоступним для перегляду офіційний сайт місцевої ради в період з 24 лютого по травень 2022 року. Сайт Миргородської міської ради було заблоковано лише частково, це був один із заходів інформаційної безпеки публічних даних органів місцевого самоврядування та персональних даних членів територіальної громади, але, на думку автора, це також зменшило участь громадськості в процесі прийняття рішень та обмежило можливості громадського контролю за діяльністю міської ради у воєнний час. З метою безпеки сесії Миргородської районної ради з 2022 року та засідання виконкому після 9 лютого 2022 року проходили в закритому режимі – без відеотрансляції та без можливості особистої участі. На період дії воєнного стану з міркувань безпеки особистий прийом громадян обмежено.

Відповідно до вимог Постанови КМУ від 09.06.2021 № 590 «Постанови КМУ від 09.06.2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» [44] тимчасово призупинено проведення конкурсів з Бюджету участі та перенесено реалізація проектів бюджету участі, а також з урахуванням особливостей бюджетного процесу в умовах воєнного стану.

Для інститутів громадянського суспільства та жителів територіальних громад в умовах воєнного стану з'явилися такі законодавчі обмеження:

- забороняються страйки, масові збори та акції (Закон України «Про правовий режим», ст. 19) [52];
- обмежено вільний збір та поширення відомостей (забороняється розповсюдження інформації про переміщення та розташування військової

техніки та особового складу, виклад інформації з державного реєстру);

- обмежена свобода думки та слова (забороняється пропаганда та поширення відомостей про діяльність проросійських політичних сил, громадських організацій та підпорядкованих їм структур).

Потреби, стан та проблемні аспекти взаємодії інститутів громадянського суспільства, мешканців громад та ОМС під час воєнного стану добре ілюструє дослідження «Вплив воєнного стану на громадську участь в Україні» [18]. Воно було реалізовано в рамках проекту Ради Європи «Посилення участі громадськості в демократичному процесі прийняття рішень в Україні» (червень 2020 р.). За його результатами представники громадськості найчастіше використовували такі форми взаємодії (громадської участі): особисті контакти та неформальні звернення до посадових осіб ОМС, місцеві ініціативи, інформаційні запити, звернення громадян, електронні звернення та живі публічні консультації. Помірно використовуються: громадський бюджет, доручення депутату/особистий прийом депутатом, міським головою, іншими посадовими особами, збори мешканців за місцем проживання, самоорганізація з сусідами. Громадська експертиза використовується найменше (табл. 2.2).

Після введення в країні воєнного стану оцінка діяльності ОМС представниками громадянського суспільства балансує між «нормально» і «погано». Тобто представники громадянського суспільства досить критично ставилися до діяльності ОМС.

Частка респондентів, яка оцінила представників влади на дуже добре та нормально за визначеними критеріями коливається від 37,9 до 51,0 %, а саме:

- осмислюють значення інформування громадян та підтримки участі громадян у процесі прийняття рішень – 51,0 %;
- застосовуються різні методи по підвищенню поінформованості громадян, необхідна інформація надається своєчасно – 50,0 %;
- інформація, яка надається компетентними органами під час прийняття рішень, має бути об'єктивною, повною, відкритою для громадськості та поданою в стандартизованій формі; усі громадяни мають рівні можливості

долучитися до процесу участі, оскільки влада пропонує різні форми участі, які є стандартизованими та прийнятними – 46,2 %;

- ініціативи громадян підтримуються представниками влади – 54,5 %;
- влада забезпечує відкритий і прозорий процес прийняття рішень завдяки зовнішньому контролю з боку громадськості та неурядових організацій; інформація є публічною та доступною для широкого загалу – 40,0 %;
- влада сприяє розвитку громадянського суспільства, інвестує в їх освіту та пропонує громадянам шлях діалогової співпраці – 37,9 %.

Таблиця 2.2

Форми громадської участі в умовах воєнного стану в Україні

Форми громадської участі	Кількість виборів (№=145)	%
1. Особисті контакти та неформальні звернення до посадовців ОМС	79	54
2. Місцеві ініціативи	66	46
3. Запити на інформацію	62	43
4. Звернення громадян до ОМС	58	40
5. Електронні петиції	53	37
6. Консультації з громадськістю наживо	48	33
7. Громадський бюджет	48	33
8. Доручення депутату / особистий прийом / депутатом, мером, іншими посадовцями	43	30
9. Збори жителів за місцем проживання	40	28
10. Самоорганізація з сусідами	40	28
11. Громадські слухання	29	20
12. Онлайн-консультації з громадськістю	29	20
13. Утворення та функціонування органів самоорганізації населення	28	19
14. Функціонування громадських рад	28	19
15. Громадська експертиза	16	11

Джерело: [18]

В рамках вищезазначеного дослідження проводилося опитування і ОМС, географія дослідження охоплювала і Полтаву. В оцінці того, наскільки представники ОМС активно розглядають участь мешканців та інститутів громадянського суспільства у вирішенні місцевих питань своїх громад, переважає оцінка вище середнього. Вплив воєнного стану на участь громадськості представники місцевої громади охарактеризували як дуже

помітне зростання громадської активності, головним чином волонтерства та залучення громадських рад. Відзначено зміни, що вплинули на спосіб життя в громаді, спричинені процедурами безпеки. Водночас, як видно з відповідей представників ОМС, стратегії щодо досвіду взаємодії з інститутами громадянського суспільства та жителями під час воєнного стану не розглядалися. Попередній досвід і методи взаємодії залишилися сталими. Активними інструментами громадської участі, що діють у громадах під час воєнного стану, представники ОМС називають «громадські консультації», «петиції», «звернення», «слухання», «онлайн-обговорення».

Опитані представники місцевого самоврядування зазначили, що під час воєнного стану практика комунікації між ОМС, організаціями громадянського суспільства та мешканцями, особливо практика інформування громадськості про прийняття рішень чи будь-які зміни в громаді, лише посилювалася за рахунок активізації та посилення ефективності інформації в соціальних мережах, що існують у громаді (Telegram-канали, групи FB, сторінки в Instagram), та сайтів.

Не було нових ідей чи пропозицій щодо оновлення чи доповнення інструментів громадської участі в ОМС через воєнний стан чи інші форс-мажорні ситуації. Насправді всі респонденти погоджуються, що зараз не час про це думати.

Позитивною є думка представників місцевого самоврядування щодо того, чи потрібно залучати мешканців та інститути громадянського суспільства до процесу прийняття рішень та вирішення питань місцевого значення під час воєнного стану.

Взаємодія з волонтерами чи громадськими організаціями була схвалена більшістю представників місцевої влади. Досвід співпраці в основному полягав у наданні будівель, матеріально-ресурсному забезпеченні та інформаційній підтримці. Згадується ініціатива взаємодії як волонтерів, так і ОМС або спільний двосторонній процес. Представники ОМС згадують низку організацій та спільнот, які відіграють роль своєрідних посередників у взаємодії.

Що стосується досвіду залучення ВПО до співпраці з ОМС, то, згідно з відповідями представників місцевої влади, це були рекреаційні чи соціокультурні досвіди (екскурсії містом для ВПО, залучення ВПО до обговорення питань тимчасового розміщення, обговорення місця проживання, волонтерська діяльність ВПО в місцевих школах, курси української мови), підтримка ВПО в організації процесу пошуку роботи та надання допомоги в місцевих центрах зайнятості, надання приміщень для зустрічей ВПО чи необхідних їм заходів. ОМС планують залучати молодь до місцевої громади, проводити опитування щодо потреб ВПО, працювати над питанням можливостей та механізмів забезпечення використання ВПО права голосу, а також різні підходи до надання психологічної підтримки.

Загальна оцінка того, як після введення воєнного стану змінилося життя громади, дещо різниться залежно від регіону проживання респондентів, але загалом свідчить про зростання згуртованості громади. Представники ОМС західних міст України (Львів, Тернопіль, Стрий, Чернівці, Жовква) більше наголошують на проблемах ВПО, а за деякими позитивними моментами відзначають солідарність та чуйність громади після неспокою і невпевненості; ОМС міст центральної України (Полтава, Вінниця, Дніпро, Хмельницький) насамперед звертають увагу на збільшення кількості мешканців за рахунок внутрішньо переміщених осіб, місцеву солідарність, особливо практику сприяння переселенню. У містах «умовної» півночі України (Київ, Черкаси, Новоград-Волинський) представники ОМС засвідчують зростання дружби та солідарності. Міста на півдні України (Миколаїв, Одеса) в оцінках ОМС відзначили зростання почуття пильності та «застій» життя через військові загрози, а також зміни в організації роботи інфраструктури.

Таким чином, в умовах воєнного стану перед місцевими радами та виконавчими комітетами в Україні, і в тому числі перед Миргородською міською радою та її виконавчими органами, постає завдання знайти баланс між створенням безпечних умов для депутатів і посадових осіб виконавчих органів, нерозголошенням їхніх рішень, що становлять державну таємницю щодо

обороздатності населених пунктів, та дотриманням принципів демократичної відкритості, прозорості та підзвітності, які передбачені Законами України «Про місцеве самоврядування», «Про доступ до публічної інформації», нормативно-правовими актами щодо діяльності органів місцевого самоврядування (такими, як Регламент місцевої ради, виконавчого комітету або Статут територіальної громади).

Висновки до розділу 2

1. Досліджено рівні взаємодії Миргородської міської ради та виконавчого комітету з громадськістю. В результаті встановлено, що ступінь інформування у діяльності ОМС є достатньо розвинутим, хоча і не прийнято окремої комунікаційної стратегії. Рада активно використовує власний ресурс – веб-сайт, залучаються газети «Миргород – наш дім» та «Нова газета ІНФО», «Вісник милосердя», районне радіомовлення, Міська телестудія «Миргород», ТОВ «Інформаційний центр «Миргородщина», соціальні мережі. Інформування громадськості також здійснюється через громадську раду при виконавчому комітеті Миргородської міської ради та Молодіжну раду при Миргородській міській раді.

2. Визначено основні механізми консультацій з громадськістю: оприлюднення проєктів рішень, забезпечення права громадян на внесення до таких проєктів пропозицій, залучення громадян до обговорення рішень на комісіях та засіданнях ради. Засобами інформаційної взаємодії та зворотного зв'язку є: «гарячі» телефонні лінії, заяви громадян, звернення, в тому числі через інтерактивну платформу «Відкрите місто», пропозиції, засоби масової інформації міста; зустрічі представників місцевої влади з громадськістю міста, громадські слухання, система місцевих петицій, прес-конференції, круглі столи» тощо; місцеві ініціативи.

3. Встановлено, що залучення громадськості Миргородською міською

радою та виконавчим комітетом до процесу вироблення політики на рівні діалогу з громадянами є швидше ситуативним та несистемним. Це відбувається шляхом безпосередньої участі зацікавлених осіб та залучення окремих громадських організацій під час прийняття рішень.

4. Визначено, що практика партнерства Миргородської міської ради та виконавчого комітету з громадськістю є, певною мірою, ситуативною, оскільки відсутні довгострокові відносини (меморандуми або договори про співпрацю) з окремими організаціями громадянського суспільства. Відсутня стратегія взаємодії з організаціями громадянського суспільства. Проте, з 2016 року діє Програма «Місто активних громадян», з 2017 р. територіальна громада долучилася до процесу партиципаторного бюджетування.

5. Зауважено, що з введенням воєнного стану на території України були запроваджені деякі обмеження Конституційних прав і свобод громадян (рамках дії Закону України «Про правовий режим воєнного стану»). Наявні процедурні зміни обмежили і взаємодію Миргородської міської ради з громадськістю. Скасовані вимоги щодо оприлюднення проектів актів ОМС, військово-цивільних адміністрацій та військових адміністрацій, а також їх посадових осіб, робота постійних депутатських комісій та сесій місцевих рад відбувалася без урахування відкритості та прозорості, призупинено реагування на звернення підприємств, відомств, організацій та громадян. Сайт Миргородської міської ради було частково заблоковано. Сесії Миргородської міської ради в 2022 році проходили в закритому режимі – без відеотрансляцій та можливості бути присутнім особисто. Особистий прийом громадян на час воєнного стану обмежений з міркувань безпеки.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ

3.1. Діджиталізація як стратегічний напрям розвитку інформаційно-комунікаційного механізму співпраці місцевої влади з територіальною громадою

Реформи або динамічні зміни, що відбуваються сьогодні практично в усіх сферах соціально-економічного та політичного життя в Україні, вимоги щодо підвищення результативності та ефективності управління в територіальних громадах, потреби у підґрунті для самостійного ухвалення рішень щодо стратегічного вибору шляхів розвитку громад, потреба в ефективних і водночас «м'яких» технологіях в умовах відкритості, прозорості, підзвітності та контрольованості органів влади призводить до підвищення ролі стратегічного управління в забезпеченні успішної діяльності ОМС.

Нами визначено два основні для громади планувальні документи стратегічного характеру, розробка яких відкриє нові можливості Миргородській міській територіальній громаді – Стратегія розвитку громади та Комплексний план просторового розвитку. Стратегічне бачення територіальної розвитку громади та шляхи і засоби досягнення цілей визначатиме Стратегія розвитку територіальної громади. Проте, робота над нею лише розпочата, перше засідання робочої групи з розробки Стратегії розвитку Миргородської міської територіальної громади до 2030 року відбулося 22 серпня 2023 року. Реалізація проєкту з розробки Стратегії стала можливою завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проєкт USAID «ГОВЕРЛА».

Допоміжним документом для досягнення цілей Стратегії розвитку територіальної громади в перспективі має стати Комунікативна стратегія

Миргородської міської територіальної громади. Обидва ці документи розробляються за схожою методологією: SWOT-аналіз наявної ситуації, визначення стратегічних та оперативних цілей. Цілі, визначені у згаданих документах мають між собою певною мірою корелювати. З одного боку, Комунікативна стратегія формує спільне бачення всіх учасників комунікаційних процесів щодо реалізації Стратегії розвитку територіальної громади на визначений період, а з іншого, – акцентує увагу на позиціонуванні (формуванні чіткої моделі сприйняття територіальної громади конкретними цільовими аудиторіями як місця для життя, роботи, інвестицій, відпочинку тощо) та створенні бренду (індивідуального, легко пізнаваного образу, за допомогою якого її можна відрізнити серед інших) територіальної громади.

Таким чином, відсутність на сьогодні Стратегії розвитку Миргородської міської територіальної громади унеможливорює обґрунтування автором пріоритетів (цінностей), каналів та етапів розробки й втілення стратегії. Проте, зроблено спробу окреслити її основні напрями розвитку інформаційно-комунікаційного механізму співпраці з територіальною громадою.

Проведені дослідження показали, що комунікативні підходи, які є в розпорядженні Миргородської міської ради та виконавчого комітету, потребують зміни ставлення та активізації участі всіх учасників процесу місцевого самоврядування. Розглядаючи комунікацію в публічному просторі як процес, можна виділити окремі складові цього процесу в Миргородській міській територіальній громаді та організувати його за формою та змістом таким чином, щоб комунікація була ефективною та корисною для всіх її активних і пасивних учасників і забезпечувала надійне спілкування та зворотний зв'язок (табл. 3.1). Водночас розвиток сучасних інформаційних технологій та засобів комунікації створює широкі можливості для покращення інформаційного забезпечення мешканців громади та покращення комунікаційних відносин із громадськістю. Діджиталізація Миргородської громади стала пріоритетним напрямком її розвитку. Впровадження різноманітних електронних сервісів спростять надання послуг для жителів.

Таблиця 3.1

Забезпечення інформаційної функції в Миргородській міській раді та виконавчому комітеті: практичний аспект, 2024 р.

Складові функцій	Практичний аспект	Зворотний зв'язок
Суб'єкт комунікації	– Миргородська міська рада та виконавчий комітет як суб'єкт владних повноважень	Наявність відповідного підрозділу для забезпечення комунікації (організаційний відділ), відповідальні за комунікацію зі ЗМІ та громадськістю особи в кожному структурному підрозділі Миргородської міської ради
Зміст інформації	– інформаційні повідомлення про діяльність; – проекти регуляторних актів; – проекти рішень та заходів, оприлюднені для консультацій з громадськістю; – анонси важливих подій, заходів, телефонних ліній з керівниками тощо;	– моніторинг ЗМІ щодо поширення інформації; – збір та опрацювання пропозицій у рамках консультацій з громадськістю, прямих телефонних ліній; – визначення тем медіа-заходів з урахуванням моніторингу ЗМІ, пропозицій журналістів громадськості;
Джерела інформації	– міський голова та його заступники; – керівники структурних підрозділів Миргородської міської ради; – визначені спікери з питань інвестицій, соціальної політики, економічного розвитку тощо;	– визначення додаткових спікерів у разі резонансної теми; – участь спікерів у заходах з консультацій з громадськістю;
Канали поширення інформації	– офіційний сайт Миргородської міської ради; – Міська телестудія «Миргород», районне радіомовлення, ТОВ «Інформаційний центр «Миргородщина»; – друковані видання «Миргород – наш дім», «Нова газета ІНФО», «Вісник милосердя» – сайт «Радіо Миргород»; – сторінка Миргородської міської ради на ФБ канал на You Tube; – адресна розсилка на обласні, районні та міські ЗМІ та інститути громадянського суспільства.	– система електронного звернення; – моніторинг соціальних мереж; – опрацювання прямих звернень чи пропозицій інститутів громадянського суспільства

Впровадження передових цифрових технологій у органах місцевого самоврядування є обумовленим і необхідним процесом, який відкриває

абсолютно нові можливості зміни їх організаційної структури. Використання цифрових інструментів сприяє підвищенню ефективності їх діяльності, а також дозволяє заощадити бюджетні кошти, час. До діджитал-інструментів відносять: веб-сайти, соціальні мережі, месенджери, додатки для відеозв'язку (Skype, Zoom), вбудовані цифрові інструменти Google тощо. Усі вони можуть сприяти та оптимізувати реалізацію всіх функцій громади, зокрема, надання онлайн-консультацій та онлайн-послуг жителям громади.

Сьогодні існує низка електронних сервісних платформ, які дозволяють створити ефективні механізми використання сучасних інструментів електронної демократії на рівні місцевої громади. Сайт Миргородської міської ради також побудовано на спільних платформах, як-от система візуалізації «Відкритий бюджет», Єдиний веб-портал використання публічних коштів. Крім того, на офіційному сайті Миргородської міської ради працює та оновлюється платформа «Smart City», що означає пряме впровадження електронної демократії. На даний момент ця платформа має 19 електронних сервісів, доступних спільноті в різних сферах і галузях. Це можливість подання петиції («Місцеві петиції»); отримання пропозицій, обговорення актуальних питань, тощо («Консультації з громадськістю»); застосування цифрових технологій в освіті і медицині (можна записатися на прийом до лікаря, перевірити успішність дитини можна через систему «Моя школа»); інформація для розвитку бізнесу («Як відкрити бізнес»); послуги ЦНАПу. Сервісами платформи Smart City є також «Транспорт онлайн», «Записати дитину в дитячий садок», «Віртуальний тур», «Публічна кадастрова карта», «Бюджет громади», «Громадський бюджет», «Відкриті дані», «Відкрите місто», «Карта ремонтів», «Карта тимчасових споруд», «Веб-камери міста» (в умовах воєнного стану функція призупинена).

З початком повномасштабної війни з'явився електронний сервіс «Передача бізнесу» (39 об'єктів). Створення списку об'єктів, для переміщення бізнесу, стало можливим завдяки частковій підтримці американського народу в рамках Програми розвитку сільського господарства та сільських районів

(AGRO) USAID через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Реалізує його компанія Кімонікс у співпраці з Волинським ресурсним центром.

Сайт Миргородської міської ради також пропонує доступ до корисних сторінок у ФБ (КП «Водоканал» та Миргородського відділу поліції) та зовнішніх електронних сервісів, платформ і корисних сайтів для бізнесу та громадян, більшість з яких призначені для отримання публічної інформації. Зокрема, це сервіс «Я маю право», освітній портал Полтавського обласного центру зайнятості, сайт Асоціації міст України, портали Полтавської обласної ради та Полтавської обласної військової адміністрації.

Відзначивши широкий діапазон пропозиції електронних сервісів на сайті Миргородської міської ради вважаємо можливим і доцільним продовжити його розширення.

До зазначених пакету з 19 електронних послуг має входити і онлайн-платформа «Єдина системи електронних публічних закупівель» (ProZorro), яка дозволить використовувати аналітичні інструменти контролю та моніторингу публічних закупівель (DOZORRO), та Єдиний веб-портал використання публічних коштів, що надає інструменти для контролю та доступу за використанням коштів платників податків (табл. 3.2). Крім того, на офіційному веб-сайті необхідно розмістити електронну послугу «Онлайн-звернення». Також варто здійснити цифровізацію житлово-комунальних послуг, насамперед оплати комунальних послуг. Оцифрування туристичних маршрутів сприятиме соціально-економічному та культурному розвитку відповідних територій у важливому напрямку. Це створить належні умови для розвитку територіальної громади, ефективного виконання функцій Миргородською міською радою, підвищення комунікативної та суспільно корисної активності громадян, посилення їх участі у вирішенні питань місцевого значення.

В табл. 3.2. визначено напрями життєдіяльності територіальної громади та Миргородської міської ради, що будуть забезпечені вищезгаданими електронними сервісами (залучення населення до вирішення питань місцевого та загальнодержавного значення (1); володіння, користування та управління

комунальним майном (2); забезпечення комплексного соціально-економічного та культурного розвитку відповідної території (3); надання соціальних послуг населенню, соціальний захист населення, сприяння зайнятості громадян (4); забезпечення законності, громадської безпеки, порядку, захисту прав, свобод і законних інтересів громадян (5); захист інтересів і прав місцевого самоврядування (6)).

Таблиця 3.2

Пакет е-сервісів для забезпечення напрямів діяльності Миргородської міської ради, 2024-2025 рр.

Е-сервіс	Призначення е-сервісу	Напрями діяльності					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
Наявні в 2023 р.							
ЦНАП	Впорядкування та надання вичерпної інформації про адміністративні послуги; надання адміністративних та інших публічних послуг в електронному вигляді						
Релокація бізнесу	Список об'єктів для переміщення бізнесу						
Транспорт онлайн	Пошук та візуалізація маршрутів						
Запис до сімейного лікаря	Запис на прийом до сімейного лікаря						
Запис до профільного лікаря	Запис на прийом профільного до лікаря						
Моя школа	Перевірка успішності дитини						
Віртуальний тур	Популяризація міста-курорту, інформаційне забезпечення туристичних потреб						
Як відкрити бізнес	Інформація для бізнесу та інвестування						
Публічна кадастрова карта	Перевірка наявності земельної ділянки в Державному земельному кадастрі України та відсутність помилок і невідповідностей відображенні в її						
Бюджет громади (open budget)	Інформування про показники та розпорядників бюджету громади						
Громадський бюджет	Можливість для кожного мешканця ініціювати власні та голосувати за інші важливі проекти, кошти на які виділяють з місцевого бюджету						
Відкриті дані	Забезпечення доступу до інформації органу місцевого самоврядування з можливістю її наступного використання.						
Відкрите місто	Зазначення корисних об'єктів та створення повідомлення про проблему						
Місцеві петиції	Індикатор висвітлення найгостріших і найважливіших питань з точки зору жителів громади, контролю за діяльністю влади						
Консультації громадськості	Залучення громадян до участі в управлінні, забезпечення вільного доступу до інформації про діяльність органів влади, а також забезпечення прозорості, відкритості та прозорості.						

Продовж. табл. 3.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Карта ремонтів	Візуалізація місць розміщення ремонтів						
Карта тимчасових споруд	Візуалізація місць розміщення тимчасових споруд						
Веб-камери міста	Можливість переглянути зйомку в громадських місцях та погоду онлайн						
Записати дитину в дитячий садок	Поставити свою дитину в чергу до дитячого садочку не виходячи з дому						
Система візуалізацій «Відкритий бюджет-бета»	Підвищення якості звітування органу місцевого самоврядування, в частині використання коштів громади						
Рекомендовані до впровадження в 204-2025 рр.							
Єдина система електронних публічних закупівель (ProZorro)	Забезпечення прозорості та ефективності використання коштів громади, запобігання корупційним схемам у закупівлях						
Єдиний веб-портал використання публічних коштів	Надає інструменти для контролю та доступу за використанням коштів платників податків						
Онлайн звернення	Вплив на діяльність органів влади, відстоювання своїх прав та законних інтересів						
Оплата комунальних послуг	Швидке та зручне забезпечення платежів до комунальних підприємств						
Туристичні маршрути	Популяризація міста-курорту, інформаційне забезпечення туристичних потреб						

Іншим важливим завданням з удосконалення сайту територіальної громади міста Миргород, що потребує вирішення, є підвищення його доступності для людей з вадами зору. В Україні залишається невирішеним питання стандартів чи методичних рекомендацій щодо розробки адаптованих веб-сайтів для людей з вадами зору. На сьогодні єдиним варіантом є використання рекомендацій інших країн та міжнародних методичних рекомендацій.

Сьогодні можна виділити два основних міжнародно визнаних документа, що визначають стандарти та рекомендації щодо доступності веб-сайтів для людей з обмеженими можливостями: Web Content Accessibility Guidelines 2.0 (WCAG 2.0) – остання версія методичних рекомендацій розроблена міжнародним консорціумом World Wide Web Consortium (W3C); Розділ 508 Закону про Реабілітацію США (1973) – був першою законодавчою ініціативою

щодо забезпечення умов рівності для людей з обмеженими можливостями.

В основі наведених вище рекомендації і стандартів документів закладено принцип максимальної адаптованості веб-сайтів до інструментів доступності, таких як текстове озвучування або використання без прив'язки до кольору. Це включає:

- заповнення атрибутів альтернативного тексту (alt) для всіх графічних елементів з недекоративною функцією, з чітким описом зображення та його призначення.
- додавання окремих файлів субтитрів до всіх аудіо та відео матеріалів;
- спрощення та правильне створення таблиць із чітким відображенням рядків і стовпців заголовків та відповідністю клітинок таблиці заголовкам;
- адаптація для перегляду сторінки без прив'язки до кольорів;
- створення форм для введення інформації з послідовними логічними переходами між полями, що мають усі підписи та інструкції щодо заповнення.

На рівні Миргородської міської територіальної громади з метою забезпечення запровадження принципів державної політики розвитку цифрового суспільства, цифрових навичок та цифрових прав громадян, поширення використання державних та місцевих електронних сервісів, їх доступності для громадян, доцільно розробити та затвердити Концепцію розвитку цифрових компетентностей жителів територіальної громади. Це можливо з врахуванням схваленої Кабінетом Міністрів України (3 березня 2021 року) Концепції розвитку цифрових компетентностей для громадян України до 2025 року [57].

Концепція розвитку цифрових компетентностей жителів територіальної громади має забезпечити аналіз стану цифрової грамотності, впровадження заходів щодо розвитку цифрових компетентностей населення територіальної громади, застосування відповідних стимулів для цифровізації публічної сфери, усвідомлення існуючих викликів, набуття мешканцями громади цифрових навичок, стимулювання використання та споживання цифрових технологій та електронних послуг.

Узагальнення досвіду Тернопільської, Хмельницької, Бобровицької, Калуської, Мукачівської, Мирноградської, Овруцької міських територіальних громад та Микулинецької територіальної громади (2021-2022 роки) дозволяє визначити таку структуру цього документу: «Загальні положення», «Основні принципи концепції», «Мета концепції та очікувані результати від її реалізації», «Доцільність розвитку цифрових компетентностей жителів громади», «Основні завдання концепції», «Заходи щодо розвитку цифрових компетентностей жителів громади», «Обґрунтування шляхів і засобів розв’язання проблеми», «План заходів реалізації концепції».

Базовими заходами реалізації Концепції розвитку цифрових компетентностей жителів Миргородської міської територіальної громади можуть стати:

- аналіз нормативно-правових актів у сфері електронної демократії та цифрової грамотності (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради);

- соціологічне дослідження з метою оцінки потенціалу та перспектив цифрового розвитку населення територіальної громади (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради);

- розроблення методичних рекомендацій щодо застосування рамок цифрових компетентностей, у тому числі із залученням представників бізнесу та громадськості (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради);

- організовування безкоштовного курсу базового рівня цифрової грамотності (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради, бібліотеки громади);

- розроблення та запровадження переліку цифрових компетенцій та навичок цифрових професій у виконавчому органі місцевої ради (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради, у тому числі відділ кадрової роботи);

- проведення моніторингу рівня цифрової грамотності посадовців органів місцевого самоврядування (відповідальні за виконання – виконавчі органи

місцевої ради, у тому числі відділ кадрової роботи);

–організація заходів/навчань для підвищення рівня цифрової компетентності людей похилого віку (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради, у тому числі відділ кадрової роботи);

–розробка змістовних інструкцій для наявних електронних сервісів та оприлюднення їх на інтернет ресурсах виконавчого органу місцевої ради (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради);

–відкриття/модернізація точок доступу до набуття цифрових компетентностей, залучення партнерів (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради, бібліотеки громади);

–проведення інформаційних кампаній, спрямованих на популяризацію цифрових технологій, цифрових навичок та цифрових компетентностей (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради, у тому числі відділ інформаційного забезпечення);

–організація системи інформування про можливості підвищення рівня цифрової грамотності (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради, у тому числі відділ інформаційного забезпечення) ;

–проведення конкурсів, турнірів, інших інтелектуальних змагань для підвищення рівня цифрової компетентності різних вікових груп (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради, у тому числі відділ інформаційного забезпечення);

–при підготовці нових або внесення змін до існуючих нормативних актів та реалізації владних повноважень органами місцевого самоврядування запровадження реалізації принципу безпаперовості в роботі (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради);

–розроблення та запровадження застосування універсальних цифрових послуг для громадян у сфері освіти, науки, охорони здоров'я, громадської безпеки, транспорту, екології тощо (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради);

–систематичний моніторинг ефективності обраних інструментів реалізації

концепції (відповідальні за виконання – виконавчі органи місцевої ради).

Реалізація концепції розвитку цифрових компетентностей жителів територіальної громади потребує інформаційної підтримки у вигляді популяризації Рамки цифрових компетентностей для громадян України серед населення громади, роз'яснення необхідності підвищення рівня цифрової грамотності, підвищення рівня захисту від шахрайства та маніпуляцій у цифровому середовищі, запобігання іншим загрозам в Інтернеті, використання цифрових технологій для навчання впродовж життя та розвитку особистості, роз'яснення необхідності ефективного використання електронних послуг тощо.

Зазначені вище кроки щодо підвищення цифрового потенціалу територіальної громади міста Миргород очікувано забезпечать належну реалізацію прав громадян вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

3.2. Завдання удосконалення інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії органу місцевого самоврядування з територіальною громадою в умовах воєнного стану

Незважаючи на воєнний стан, місцеве самоврядування в Україні продовжує свою роботу, але існують певні обмеження для громадян як щодо форм участі громадян, так і щодо доступу до публічної інформації.

У 2022 році було проведено дослідження в рамках Проекту Ради Європи «Зміцнення громадської участі у демократичному процесі прийняття рішень в Україні» [18]. Експерти за допомогою опитування визначили потреби, ситуацію та проблемні аспекти взаємодії інститутів громадянського суспільства, жителів громади та ОМС в період дії воєнного стану. Передбачалося, що за результатами цього дослідження можна буде сформулювати рекомендації щодо вдосконалення не лише правового поля, а й практичних кроків для забезпечення ефективної взаємодії місцевої влади та

громадськості.

Зробимо спробу адаптувати рекомендації експертів дослідження. «Зміцнення громадської участі у демократичному процесі прийняття рішень в Україні» до потреб розвитку інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії Миргородської міської ради та її виконавчих органів з територіальною громадою у умовах воєнного стану

Основне завдання, яке має вирішити Миргородська міська рада та її виконавчі органи – знайти баланс між створенням безпечних умов для депутатів і посадовців виконавчих ОМС, нерозголошенням їх рішень щодо обороноздатності населених пунктів, які становлять державну таємницю, та дотриманням демократичних принципів відкритості, гласності, підзвітності, які передбачені Законами України «Про місцеве самоврядування» [47], «Про доступ до публічної інформації» [41], нормативно-правовими актами щодо діяльності ОМС (таких, як Регламент місцевої ради, виконавчого комітету або Статут територіальної громади).

Для цього, перш за все, рекомендується відновити практику проведення сесій місцевої ради чи засідань виконавчого комітету у відкритому форматі, за необхідності поєднуючи їх із закритою частиною. На закритій частині наради виносити лише проекти рішень, що стосуються обороноздатності населеного пункту, району, бюджетних видатків на утримання Збройних Сил України, або інші проекти рішень, розголошення інформації про які може загрожувати безпеці особи чи регіону.

Доцільно повернутися до практики завчасного оприлюднення порядку денного засідань як місцевих рад, так і виконавчих комітетів, а також постійних депутатських комісій. Відновити інформування громадськості через їх розміщення у відповідному розділі на сайті Миргородської міської ради. Згідно до вимог законодавства (не пізніше 7 днів після проведення відповідного засідання та прийняття рішення) опубліковувати протоколи та відеозаписи відкритих засідань Миргородської міської ради та її виконавчого комітету (наповнювати архів відеотрансляцій, наданий сервісом відеохостингу

YouTube), а також постійних депутатських комісій.

Досвід закриття в минулому частини офіційного сайту Миргородської міської ради, яка стосується минулих рішень органів влади, а також рішень та їх проектів, які не містять відомостей, що становлять державну таємницю, чи інформації про забезпечення обороноздатності області чи Збройним Силам треба припинити категорично. При цьому важливо забезпечити стійкість офіційного сайту ОМС проти різного роду загроз, у тому числі кібератак.

З питань доступу до публічної інформації інститутів громадянського суспільства та жителів Миргородської міської територіальної громади пропонується дотримуватися Закону України «Про доступ до публічної інформації», реагувати на запити та звернення, інформація до яких не зашкодить безпеці населення, протягом визначеного законом строку.

Щодо інформації, яка підлягає оприлюдненню у форматі відкритих даних, то рекомендовано оприлюднювати інформацію про бюджет, видатки та міжнародне фінансування, позачергові голосування народних депутатів та виконавчого комітету, а також обмеження, введені під час воєнного стану дозволи та розміщення тимчасових споруд, розміщення рекламоносіїв чи іншу містобудівну документацію, визначення якості повітря, рівня радіації, забруднення відходами тощо. Це зменшить можливі корупційні ризики, попередить конфлікт інтересів та посилить громадський контроль. Таким чином Миргородська міська рада може розширити або відновити доступ до інформації для інститутів громадянського суспільства та жителів про їхню діяльність (не пов'язану з обороноздатністю).

Миргородській міській раді недоцільно відмовлятися від офіційних засобів участі громадськості (затверджених Статутом), особливо тих, які можуть бути реалізовані за допомогою електронних засобів, а саме: електронних звернень, різноманітних форм онлайн-консультацій та слухань з громадськістю.

Результати електронних звернень, на нашу думку, слід розглядати в установленому порядку, відкладаючи реалізацію окремих пропозицій, які, на

нашу думку, потребують суттєвих змін до бюджету, що суперечать особливостям бюджетного процесу в умовах воєнного стану.

Також рекомендується залучення громадськості до процесу прийняття рішень за допомогою альтернативних та гнучких інструментів участі. Це може бути публічне обговорення через круглі столи, фокус-групи, збір пропозицій чи електронні консультації (зустрічі).

Через військову агресію Російської Федерації багато громад України сьогодні активно позбавляються своєї російської культурної спадщини, особливо назв топонімічних об'єктів. Наразі муніципалітети переживають «другу хвилю» перейменування вулиць, провулків, проспектів, площ, парків і скверів в Україні, яка почалася з прийняттям Закону «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» [43]. ОМС для вивчення громадської думки та пропозицій найбільш активно використовують мобільні додатки, e-DEM, єдину платформу місцевої електронної демократії, інструмент онлайн-консультацій через google-form. Крім того, може бути поширеною практика залучення громадськості до процесу перейменування об'єктів топоніміки, що передбачає включення спеціальних комісій або робочих груп експертів (істориків, краєзнавців, філологів), які не є депутатами органів місцевого самоврядування. Миргородській міській раді рекомендується окрім діяльності топонімічної комісії (чи робочої групи) як дорадчого органу до місцевої ради, застосовувати інструмент публічних консультацій, однак із обов'язковою можливістю верифікації особи (приналежності її до територіальної громади). Це можна здійснювати шляхом голосування через платформу e-DEM, «Дію», портали жителя, інші системи із використанням автентифікації з допомогою MobileID чи BankID.

Також звертаємо увагу на забезпечення можливості залучення до консультацій офіційно зареєстрованих на території Миргородської міської територіальної громади ВПО, а також жителів громади, які тимчасово виїхали, але зареєстровані на території ОМС.

В умовах воєнного стану під час проведення заходів, круглих столів, фокус-груп та інших консультаційних практик важливо забезпечити інклюзивність такого процесу. Для цього необхідно вивчити всі групи суб'єктів прийняття рішень (зацікавлених осіб), створити доступні умови для подання пропозицій, а також залучити мешканців (жінок/чоловіків) та осіб вразливих категорій населення до процесу планування консультацій, обговорень та роботи в дорадчих органах.

Миргородська міська рада та виконкоми продовжують приймати рішення щодо нового будівництва у громаді. Водночас ми спостерігаємо практику не проведення громадських слухань щодо містобудівної документації та вивчення громадської думки в інших формах. Ситуація відсутності доступу до публічної інформації разом із закритими засіданнями загрожує створенням соціальної напруги серед мешканців громади, появою додаткових корупційних ризиків та прийняттям необґрунтованих рішень на території органів місцевого самоврядування. Тому рекомендується повернутися до практики дострокового оприлюднення проектів містобудівної документації, проведення громадських слухань відповідно до законодавства та ведення публічних реєстрів виданих документів дозвільного характеру.

Під час консультацій рекомендовано використовувати методологію Ради Європи – методологію Civic Lab [25].

Так, під час воєнного стану місцевим органам влади Миргородській міській раді рекомендовано не припиняти практику залучення громадськості, особливо таку, яка регламентована законодавством. При цьому слід застосовувати гендерний баланс та забезпечити рівний доступ для вразливих категорій населення, використовувати гнучкі та електронні інструменти та засоби перевірки особи під час вивчення громадської думки (консультацій).

Миргородській міській раді та виконавчому комітету для забезпечення під час воєнного стану актуальної комунікації з жителями громади доцільно звертатися як існуючих каналів оповіщення населення про основні зміни в громаді (прийняті рішення, доступність послуг, гуманітарну допомогу тощо),

так і нових засобів комунікації. Окрім офіційних сайтів, друкованих видань, ЗМІ, варто використовувати популярні серед жителів громади платформи (Telegram-канали, чат-боти, чати Viber/Signal, соціальні мережі тощо). При використанні нових оперативних засобів зв'язку Миргородська міська рада з метою інформаційної безпеки має обов'язок звіряти профілі посадових осіб у спільноті або сторінку ради в адміністратора соціальної мережі, якою користується (отримати «синю галочку»). «Галочка» – знак, що підвищує довіру відвідувачів і користувачів і означає для них офіційний канал зв'язку. Спілкування через соціальні мережі або чати обов'язково має надавати можливість для зворотного зв'язку. Призупинення використання певного засобу комунікації в громаді має супроводжуватися висвітленням з обґрунтуванням причин таких дій.

Також для Миргородської міської ради важливим є посилення інформування та співпраці з інститутами громадянського суспільства, в тому числі волонтерськими спільнотами, а також проведення просвітницьких чи роз'яснювальних заходів та спільного інформування через створення та функціонування вузлів комунікації, міських інформаційних порталів, спільні інформаційні кампанії. Крім координації гуманітарної допомоги та правового захисту в громадах, де проживає велика кількість ВПО, актуальним є створення центру підтримки ВПО. В центрі підтримки ВПО можна сконцентрувати функції реєстрації ВПО, постійного спілкування з ВПО, ведення розділу на сайті ОМС для ВПО тощо. Очікувано це полегшить адаптацію ВПО до життя саме в Миргородській міській територіальній громаді.

Заходами, які сприятимуть досягненню посиленню співпраці з волонтерськими організаціями, можуть бути: створення електронного ресурсу/платформи/розділу на сайті міської ради з інформацією про волонтерство в територіальній громаді; створення інформаційно-ресурсного центру «Волонтерський хаб»; забезпечення для організацій, що здійснюють волонтерську діяльність, можливості оренди комунального майна, проведення просвітницьких заходів, проведення конкурсів проектів для громадських

об'єднань та благодійних організацій, надання допомоги у висвітленні діяльності волонтерів та комунікації з соціально незахищеними верствами населення, здійснення соціального замовлення серед благодійних організацій тощо.

Волонтерські орієнтації мають розвивати у Миргородській міській територіальній громаді як під час воєнного стану, так і після нього. Необхідно розробити та прийняти міську програму сприяння волонтерському руху, яка має сприяти створенню добрих умов для розвитку волонтерської діяльності в територіальній громаді; налагодження ефективної взаємодії громадських організацій та органу місцевого самоврядування, об'єднання їх зусиль, збільшення залучення мешканців, у тому числі молоді та людей похилого віку, до волонтерської діяльності.

Враховуючи інтереси різних груп мешканців (волонтерських ініціатив, ВПО, дітей, бізнесу), позитивним та гнучким досвідом взаємодії для місцевої влади може стати запровадження обов'язків омбудсмена при міському голові. Бажано, щоб такі консультанти (штатні чи незалежні) призначалися або делегувалися з числа осіб, які мають представляти самі громади.

Повернемося до питання інтеграції ВПО у приймаючі громади, а зокрема, використання ними інструментів локальної демократії, яке залишається далеким до повного вирішення в територіальних громадах України. На національному рівні в цьому плані уряд здійснив ряд важливих позитивних змін. Зокрема, положення Виборчого кодексу України передбачають можливість участі ВПО у місцевих виборах за новим місцем проживання. Проте деякі інструменти місцевої демократії залишаються недоступними для цієї категорії людей. Дослідження Public Holding Impact Group рівня залученості жителів місцевої громад міст Полтава (Полтавська обл.), Кривий Ріг (Дніпропетровська обл.), Запоріжжя (Запорізька область), Ужгород (Закарпатська область) до місцевого самоврядування через інструменти місцевої демократії [1] показало, що лише 20 % інструментів доступні ВПО повністю, 40 % можуть мати перешкоди у використанні, 40 % – недоступні.

Public Holding Impact Group проаналізувала консолідацію на рівні нормативно-правових актів (передбачено механізм на рівні локальних нормативно-правових актів чи ні), виявивши можливі перешкоди для використання інструменту (чи механізм прийнятний чи непридатний), вивчила рівень врахування потреб вразливих груп населення та відкритості інформації на сайті у м. Полтаві, а також визначила потреби закріплення прав ВПО на використання різних інструментів локальної демократії на рівні відповідних нормативно-правових актів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Шляхи подолання бар'єрів у використанні ВПО інструментів локальної демократії у Полтавській громаді, 2024 р.

Інструменти локальної демократії	Рівень доступності для ВПО	Закріплення на рівні нормативно-правових актів
Загальні збори (конференція) громадян	Недоступний	Потребує доопрацювання
Органи самоорганізації населення	Недоступний	Потребує доопрацювання
Електронні петиції	Доступ необмежений	Рекомендується визначити у Статуті громади та доопрацювати
Громадські слухання	Недоступний	Потребує доопрацювання
Консультативно-дорадчі органи	Доступ необмежений, але можуть бути бар'єри у використанні	Рекомендується визначити у Статуті громади та доопрацювати
Місцеві ініціативи	Недоступний	Потребує суттєвих змін, оскільки визначення не відповідає меті
Доступ до засідань колегіальних органів (ради, виконкому, депутатських комісій)	Доступ необмежений	Потребує змін у Статуті громади
Бюджет участі	Недоступний	Потребує доопрацювання
Звернення громадян	Доступ необмежений	Потребує доопрацювання
Контрольно-наглядові органи	Може бути визначений виключно після закріплення інструменту місцевим нормативно-правовим актом	Потребує визначення у Статуті громади

Джерело: [1].

У Полтавській громаді доступ до загальних зборів (конференції) громадян за місцем проживання, громадських слухань, органів самоорганізації населення,

місцевих ініціатив для ВПО є обмеженим, оскільки участь можлива лише для членів громади міста. Загалом, вимога використовувати ці інструменти лише представниками місцевої громади позбавляє ВПО та інших осіб, які легально проживають у громаді, права брати участь у місцевому самоврядуванні.

Для усунення обмеження права ВПО та інших осіб, які легально проживають у громаді, зокрема і Миргородській міській територіальній громаді, брати участь у місцевому самоврядуванні потрібно дослухатися до рекомендації Public Holding Impact Group, що були розроблені саме для усунення бар'єрів у використанні внутрішньо переміщеними особами інструментів локального народовладдя: включати ВПО до реєстрів територіальних громад за фактичним місцем проживання, зберігаючи реєстрацію за місцем покинутого проживання (за бажанням ВПО); внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо такого формулювання змісту терміну «мешканець територіальної громади», де було б враховано вигоди усіх категорій мешканців, які мають законні підстави проживати в громадах; місцеві ради мають забезпечити участь в інструментах локальної демократії, внесення змін до статутів та положень, регламентів тощо в інтересах ВПО та інших категорій мешканців, які мають законні підстави проживати в громадах [1].

Отже, Національне законодавство, воєнний стан і пов'язані з ним обмеження не забороняють громадянам повноцінно брати участь у місцевому самоврядуванні. Крім того, сьогодні Верховна Рада прийняла в першому читанні законопроект «Про внесення змін до ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування», удосконалює порядок організації форм участі. Тому навіть у умовах воєнного часу важливо, щоб органи місцевого самоврядування не відмовлялися від використання формально затверджених у статуті чи підзаконних актах інструментів громадської участі. Залежно від рівня безпеки і можливостей кожної громади можна використовувати гнучкі форми участі – електронні консультації з громадськістю, дистанційні конференції, опитування мешканців тощо. Такі механізми участі, окрім їхньої доступності,

покращать якість рішень відповідно до потреб різних соціальних категорій, адже у регіонах збільшилася кількість ВПО, відбулися переміщення бізнесу, виникла потреба у перерозподілі бюджетів, залучення додаткових ресурсів тощо. Це вимагає посиленої взаємодії з громадою.

Висновки до розділу 3

1. Зростає роль стратегічного управління в забезпеченні успішної діяльності органів місцевого самоврядування і, зокрема, Миргородської міської територіальної громади. Стратегія розвитку Миргородської міської територіальної громади до 2030 року знаходиться на стадії розроблення. Допоміжним документом для досягнення цілей її має стати Комунікативна стратегія Миргородської міської територіальної громади. Відсутність на сьогодні Стратегії розвитку Миргородської міської територіальної громади унеможливорює обґрунтування основних положень Комунікаційної стратегії. Проте, виділено окремі складові комунікаційного процесу та практичні аспекти забезпечення інформаційної функції в Миргородській міській раді та виконавчому комітеті.

2. Покращення інформаційного забезпечення мешканців громади та комунікаційних відносин із громадськістю вбачається реалізувати шляхом подальшої діджиталізації Миргородської міської територіальної громади. Для більш ефективних управлінських рішень та надання якісних послуг в середині Миргородської міської територіальної громади доцільно розширити пакет е-сервісів веб-сайту міста Миргорода, зокрема: долучитися до онлайн-платформи «Єдина системи електронних публічних закупівель» (ProZorro) та Єдиного веб-порталу використання публічних коштів; додати електронну послугу «Онлайн-звернення»; реалізувати цифровізацію житлово-комунальних послуг; здійснити оцифрування туристичних маршрутів. Актуальним є створення версії вебсайту міста Миргорода для людей з порушеннями зору.

3. Комплексним рішенням з просування політики цифрових навичок та цифрових прав громадян на рівні Миргородської міської територіальної громади може стати розробка, затвердження та реалізація Концепції розвитку цифрових компетентностей жителів територіальної громади, що являє собою сукупність рішень, стимулів, мотивацій для формування та розширення потреб жителів щодо використання цифрових технологій, продуктів та електронних послуг у всіх сферах життєдіяльності.

4. З метою розвитку інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії органів місцевого самоврядування з територіальною громадою у умовах воєнного стану рекомендується:

- відновити практику проведення сесій міської ради чи засідань виконавчого комітету у відкритому форматі (при необхідності поєднуючи їх із закритою частиною), повернутися до практики завчасного оприлюднення їх порядку денного; опубліковувати протоколи та відеозаписи відкритих засідань;
- не відмовлятися від засобів участі громадськості, затверджених Статутом, залучаючи при цьому громадськість до процесу прийняття рішень і за допомогою альтернативних та гнучких інструментів участі (круглі столи, фокус-групи, збір пропозицій чи електронні консультації / зустрічі);
- повернутися до практики дострокового оприлюднення проектів містобудівної документації, проведення громадських слухань відповідно до законодавства та ведення публічних реєстрів виданих документів дозвільного характеру;
- створити центр підтримки ВПО;
- розробити та прийняти міську програму сприяння волонтерському руху;
- запровадити обов'язки омбудсмена при міському голові.

5. Для усунення обмеження права ВПО та інших осіб, які легально проживають у Миргородській міській територіальній громаді доцільно: включати ВПО до реєстрів територіальних громад за фактичним місцем проживання, зберігаючи реєстрацію за місцем покинутого проживання (за

бажанням ВПО); внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо такого формулювання змісту терміну «мешканець територіальної громади», де було б враховано вигоди усіх категорій мешканців, які мають законні підстави проживати в громадах; внести змін до статутів та положень, регламентів тощо в інтересах ВПО та інших категорій мешканців, які мають законні підстави проживати в громадах, що забезпечить участь всіх мешканців громади в інструментах локальної демократії.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі вирішено актуальне завдання, яке полягає в теоретико-практичному обґрунтуванні процесу взаємодії з громадськістю Миргородської міської ради та рекомендацій щодо вдосконалення її роботи за зазначеним напрямом. Результати, отримані під час дослідження, підтверджують досягнення поставленої мети і вирішення завдань, дають підстави сформулювати такі висновки й практичні рекомендації:

1. В сучасних умовах виникає потреба в розробці нових механізмів взаємодії між державою та громадськістю, які б враховували як сучасні світові тенденції, так і українські реалії. Взаємодія ОМС з громадськістю – це співпраця між ОМС та активними групами чи окремими членами територіальної громади шляхом координації діяльності щодо вирішення спільних проблем, спрямованих на забезпечення успішного виконання функцій і завдань ОМС, а також на ефективну реалізацію прав та інтересів членів територіальної громади.

Виділяють нормативно-правовий, організаційний, економічний, інформаційний, соціально-мотиваційний механізми регулювання взаємодії. Відповідно до обраних форм і методів визначається певний рівень взаємовідносин органів влади з громадськістю: «Надання інформації», «Інформаційний зв'язок з громадянами», «Діалог з громадянами», «Партнерство з громадою», «Громадське управління».

2. Низька ефективність взаємодії влади та інститутів громадянського суспільства викликана цілою групою причин, які є технічними (відсутність структур і фахівців у сфері зв'язків з громадськістю), організаційними (недостатність кваліфікованих і компетентних професіоналів в органах влади) та ресурсними (недостатнє фінансування держслужби, відсутність необхідної матеріальної і технічної бази, обмеженістю ресурсів тощо). Основними умовами конструктивної взаємодії органів публічної влади з громадськістю є бажання вищезазначених суб'єктів співпрацювати, готовність громадськості

співпрацювати з владою, наявність дієвих правових механізмів взаємодії, фінансова стабільність діяльності громади та громадських організацій.

3. Ефективність системи державного управління залежить від оптимізації інформаційно-комунікаційної взаємодії органів державної влади, громадськості та інститутів місцевого самоврядування. У контексті комунікацій категоріальний апарат науки публічного управління окремо не виділяється. Здебільшого простежуються опосередковані вказання на роль і місце комунікативної діяльності, її прояви, техніки, методи прояву і впровадження. Інформаційно-комунікативна діяльність місцевих органів влади має свою специфіку.

Нагальною потребою сучасного суспільства є також комунікативна ефективність публічного управління. Ефективність виконання комунікативних функцій визначається дотриманням організаційних та змістовних принципів комунікації. Важливим є обґрунтування системи методів, технік, технологій та інструментів комунікативної діяльності у публічному управлінні. Розширити перелік комунікаційних технологій науковцям дали можливість нові інформаційні технології так званої віртуальної децентралізації.

4. В результаті дослідження рівнів взаємодії Миргородської міської ради та виконавчого комітету з громадськістю встановлено, що ступінь інформування у діяльності ОМС є достатньо розвинутим, хоча і не прийнято окремої комунікаційної стратегії. Рада активно використовує власний ресурс – веб-сайт, залучаються газети «Миргород – наш дім» та «Нова газета ІНФО», «Вісник милосердя», районне радіомовлення, Міська телестудія «Миргород», ТОВ «Інформаційний центр «Миргородщина», соціальні мережі. Інформування громадськості також здійснюється через громадську раду при виконавчому комітеті Миргородської міської ради та Молодіжну раду при Миргородській міській раді.

Основним механізмом консультацій з громадськістю є оприлюднення проєктів рішень, забезпечення права громадян на внесення до таких проєктів пропозицій, залучення громадян до обговорення рішень на комісіях та

засіданнях ради. Засобами інформаційної взаємодії та зворотного зв'язку є: «гарячі» телефонні лінії, заяви громадян, звернення, в тому числі через інтерактивну платформу «Відкрите місто», пропозиції, засоби масової інформації міста; зустрічі представників місцевої влади з громадськістю міста, громадські слухання, система місцевих петицій, прес-конференції, круглі столи» тощо; місцеві ініціативи.

5. Залучення громадськості Миргородською міською радою та виконавчим комітетом до процесу вироблення політики на рівні діалогу з громадянами є швидше ситуативним та несистемним. Це відбувається шляхом безпосередньої участі зацікавлених осіб та залучення окремих громадських організацій під час прийняття рішень.

6. Практика партнерства Миргородської міської ради та виконавчого комітету з громадськістю є, певною мірою, ситуативною, оскільки відсутні довгострокові відносини (меморандуми або договори про співпрацю) з окремими організаціями громадянського суспільства. Відсутня стратегія взаємодії з організаціями громадянського суспільства. Проте, з 2016 року діє Програма «Місто активних громадян», з 2017 р. територіальна громада долучилася до процесу партиципаторного бюджетування.

7. З введенням воєнного стану на території України були запроваджені деякі обмеження Конституційних прав і свобод громадян (рамках дії Закону України «Про правовий режим воєнного стану»). Наявні процедурні зміни обмежили і взаємодію Миргородської міської ради з громадськістю. Скасовані вимоги щодо оприлюднення проектів актів ОМС, військово-цивільних адміністрацій та військових адміністрацій, а також їх посадових осіб, робота постійних депутатських комісій та сесій місцевих рад відбувалася без урахування відкритості та прозорості, призупинено реагування на звернення підприємств, відомств, організацій та громадян. Сайт Миргородської міської ради було частково заблоковано. Сесії Миргородської міської ради в 2022 році проходили в закритому режимі – без відеотрансляцій та можливості бути присутнім особисто. Особистий прийом громадян на час воєнного стану

обмежений з міркувань безпеки.

8. Актуальним є нарощування ролі стратегічного управління в забезпеченні успішної діяльності органів місцевого самоврядування і, зокрема, Миргородської міської територіальної громади. Стратегія розвитку Миргородської міської територіальної громади до 2030 року знаходиться на стадії розроблення. Допоміжним документом для досягнення цілей її має стати Комунікативна стратегія Миргородської міської територіальної громади. Відсутність на сьогодні Стратегії розвитку Миргородської міської територіальної громади унеможлиблює обґрунтування основних положень Комунікаційної стратегії. Проте, виділено окремі складові комунікаційного процесу та практичні аспекти забезпечення інформаційної функції в Миргородській міській раді та виконавчому комітеті.

9. Покращення інформаційного забезпечення мешканців громади та комунікаційних відносин із громадськістю вбачається реалізувати шляхом подальшої діджиталізації Миргородської міської територіальної громади. Для більш ефективних управлінських рішень та надання якісних послуг в Миргородській міській територіальній громаді доцільно розширити пакет е-сервісів веб-сайту міста Миргорода, зокрема: долучитися до онлайн-платформи «Єдина системи електронних публічних закупівель» (ProZorro) та Єдиного веб-порталу використання публічних коштів; додати електронну послугу «Онлайн-звернення»; реалізувати цифровізацію житлово-комунальних послуг; здійснити оцифрування туристичних маршрутів. Актуальним є створення версії вебсайту міста Миргорода для людей з порушеннями зору.

10. Комплексним рішенням з просування політики цифрових навичок та цифрових прав громадян на рівні Миргородської міської територіальної громади може стати розробка, затвердження та реалізація Концепції розвитку цифрових компетентностей жителів територіальної громади, що являє собою сукупність рішень, стимулів, мотивацій для формування та розширення потреб жителів щодо використання цифрових технологій, продуктів та електронних послуг у всіх сферах життєдіяльності.

11. З метою розвитку інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії органів місцевого самоврядування з територіальною громадою у умовах воєнного стану рекомендується:

- відновити практику проведення сесій міської ради чи засідань виконавчого комітету у відкритому форматі (при необхідності поєднуючи їх із закритою частиною), повернутися до практики завчасного оприлюднення їх порядку денного; опубліковувати протоколи та відеозаписи відкритих засідань;

- не відмовлятися від засобів участі громадськості, затверджених Статутом, залучаючи при цьому громадськість до процесу прийняття рішень і за допомогою альтернативних та гнучких інструментів участі (круглі столи, фокус-групи, збір пропозицій чи електронні консультації / зустрічі);

- повернутися до практики дострокового оприлюднення проєктів містобудівної документації, проведення громадських слухань відповідно до законодавства та ведення публічних реєстрів виданих документів дозвільного характеру;

- створити центр підтримки ВПО;

- розробити та прийняти міську програму сприяння волонтерському руху;

- розглянути доцільність запровадження обов’язків омбудсмена при міському голові.

12. Для усунення обмеження права ВПО та інших осіб, які легально проживають у Миргородській міській територіальній громаді доцільно: включати ВПО до реєстрів територіальних громад за фактичним місцем проживання, зберігаючи реєстрацію за місцем покинутого проживання (за бажанням ВПО); внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо такого формулювання змісту терміну «мешканець територіальної громади», де було б враховано вигоди усіх категорій мешканців, які мають законні підстави проживати в громадах; внести змін до статутів та положень, регламентів тощо в інтересах ВПО та інших категорій мешканців, які мають законні підстави проживати в громадах, що забезпечить участь всіх мешканців громади в інструментах локальної демократії.